

MAGYAR

HUNGARIA
Extern

Duna-Posta
BUDAPEST
Postafiók 151.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR GYÁRFÁS ELEMÉR

XII. Pius pápa májusi békeszózata

A Szentatya Maglione bíboros államtitkárhoz intézett levelében szól a világ minden jóakaratu emberéhez, hogy imádsággal esdjék ki az emberi eszközökkel el nem érhető békét.

Az elmúlt évben, amikor az eget sötét felhők borították el és a fegyverek zaja az összes népeket nyugtalansággal töltötte el, fiaink szorongását szerető atyai szívvél osztván, levelet intéztünk hozzád és ebben közvetítéssel imára hintuk fel a közelgő májusban az összes keresztényeket, hogy imájukat, jóakarataikat ajánlják fel Isten hatalmas anyjának, a legédesebb Szűzanyának, aki szerencsétlenségünkben egyedül képes hathatósan közbenjárni értünk szent Fiánál az ellene elkövetett sok vétek bocsánatáért és hogy kérjék bizalommal az egyetlenkedések igazságos megoldását, a lelkek megbékélését és a népek közötti egyetértés visszatérését.

Most azonban, amikor a háboru kitörése annyira megnehezítette a helyzetet és majdnem felbecsülhetetlen károkat és szenvedéseket okozott, nem térhetünk azon szent kötelességünk elől, hogy az egész világon élő összes gyermekeinket felszólítsuk az Istenanya oltára elé való járulásra és buzgó imádságra az elkövetkező május hónap minden napján.

Mindezen tudja bizonytal, hogy a háboru kezdete óta egy hatalmunkban álló eszközt sem mulasztottunk el — okiratokban, beszédekben, tárgyalásokban és jegyzőkönyvekben — a béke és a kölcsönös testvéri szeretetben tökéletesített igazságosságon alapuló egyetértés helyreállítására.

Te tudod, Kedves Fiam, mint aki oly közelről veszel részt az egyetemes Egyház kormányzásában és aki oly bensőséges kapcsolatban vagy Velünk, hogy mily mélyen érint bennünket a hadviselő nemzetek sok baja és nyugtalansága, úgy hogy Szent Pál szavait bátran alkalmazhatjuk magunkra is.

Nem csak a háboruban levő nemzetek mérhetetlen szenvedései töltik el lelkünket kimondhatatlan nagy szomorúsággal, hanem azok a napról-napra növekvő veszélyek is, amelyek a többi nemzeteket is jenyegetik. Azonban — amint már mondtuk — ha nem is hanyagoltuk el a lehetséges emberi eszközöket és segítségüket a bajok elhárítására, reménységünket mindenekelőtt abba vetjük, Aki mindent megtehet, Aki kezében tartja a világot, Akinek hatalmától függ népek sorsával együtt vezéreik gondolkozása és akarata is. Azt óhajtjuk, hogy az emberek imájukat egyesítsék a miénkkel, hogy a könnyűlet Istene vessen véget mindenható intésével ennek a borzalmas viharoknak.

Miután azonban Szent Berárd szerint: „Isten azt akarja, hogy Mária átjárja nyerjünk mindent”, mindnyájan folyamodjunk a Szűzanyához, oltára előtt ajánljuk fel minden imánkat, öntsük ki könnyeinket, mondjuk el fájdalmainkat, Tőle kérjük és várunk egyhülést és vigasztalást.

Amit a történelem tanúsága szerint nyugtalan és zavaros időkben őseink oly nagy sikerrel mindig megtettek, azt most mi se mulasszuk el megtenni

a nagy veszély napjaiban, hanem haladjunk bizalommal az ő nyomukban.

A Boldogságos Szűz oly nagy befolyásnak örvend Szent Fia és Isten előtt, hogy aki Mária nélkül akar elnyerni Istennél valamilyen kegyelmet, az — Dante szavai szerint — szárnyak nélkül szeretne repülni. Mert ő utóvégre is mindenható Istenanya és — számunkra édes, boldogító tudat — a mi édesanyánk is.

Ne késlekedjünk tehát pártfogása és oltalma alá menekülni és megpihenni jószagos anyai öln.

Azonban különösen óhajtjuk, Kedves Fiunk, hogy az elkövetkezendő hónapban a gyermekek tiszta seregei sorakozzanak fel a Boldogságos Szűz tiszteletére szentelt templomok köré és a béke királynőjének közbenjárása által esdjék ki Istentől a népek és nemzetek új békekorszakát. Gyűljenek össze minden nap égi anyjuk körül és térdállva, imára kulcsolt kezekkel ajánlják fel neki imáikat és virágaikat, ők, akik az Egyház misztikus kertjének a virágai.

Igen, nagy bizalmunk van azoknak az imádságában, akiknek „angyali mindig látják a mennyei Atya arcát”, akiknek arcáról az ártatlanság szól hozzánk és akiknek csillogó szemében a mennyei világosság sugarai ragyognak fel. Azt is tudjuk, hogy az isteni Megoldó különleges szeretettel veszi őket körül és hogy szent Anyja nagy gyöngédséggel örködik fölöttük és hogy az ártatlan lelkek imája felhatol az égig, lejegyerzi az isteni igazságosság sújtó kezét és maguk s mások számára bőséges kegyelmet esdenek ki.

Legyen tehát közöttük szent vetélkedés az imádságban. Ne szünjenek meg ismételt könyörgéseikben kéréseink teljesítéséért esdekelné az Ur Jézus ígérének reményében: „Kérjétek s adatik nektek. Keressetek s találni fogtok. Zörgessetek és megnyitattik nektek.”

Annyi könyörgés és különösen az ártatlan gyermekek imái által irgalmasságra indított mennyei Atyánk megadja, hogy a lelkek megnyugodnak és testvéri szeretetben egyesülnek, hogy az igazi rend és nyugalom visszatér a földre, hogy a béke szívvaránya újra fölének borul, mint az emberi társadalom új boldogabb békekorszakának záloga.

Kedves Fiunk, tudasd mindenkiel a legalkalmasabb módon kívánságunkat és felhívásunkat. De különösen a katolikus világ pástoraival, a püspökökkel, akiknek Hozzánk való hűségét és engedelmségét ismerjük és akiknek lángoló buzgalmát már annyiszor tapasztaltuk.

Végül Neked, Kedves Fiunk, mindazoknak, akik készséges szívvél felhívásunkra és különösen a kedves gyermekek seregének, mint az égi ajándékok zálogát, teljes szívükből Jézus nevében apostoli áldásunkat adjuk.

Kelt Rómában, Szent Péter mellett 1940. április 15-én.
Pápaságunk második évében.

Raffaél világhírű festménye: Jézus mennybemenetele

Dr Tataru Coriolan királyi helytartó látogatása a nyugati határszélen

A katonák és a polgári társadalom körében Oradea és Bihor-megyében töltötte a királyi helytartó a román húsvéti ünnepeket

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Dr. Tataru Coriolan, a Szamos-tartomány királyi helytartója, húsvét két napján meglátogatta a nyugati határszélen állomásozó ezred katonáit és

Dr. Tataru Coriolan, királyi helytartó

a polgári lakosságot. A királyi helytartó kíséretében voltak felesége és gyermekei, továbbá Raoul Sorban kabinetfőnök és Teofil Bugnariu sajtófőnök. Az Uralkodót képviselő, előkelő vendéget és kíséretét nagy lelkesedéssel és szeretettel fogadta a hadsereg, a falvak és a város lakossága. Dr. Tataru Coriolan királyi helytartó szombaton utazott el Kolozsvárról és először a báródi helyőrségnél tett látogatást. A garnizon parancsnoka köszöntötte a királyi helytartót, majd a katonák között ajándékokat osztogattak. Minden egyes katona kapott húsvéti ajándékot.

A királyi helytartó kíséretében volt ugyanis egy ajándékokkal megrakott autókamion is, 10 ezer szappan, 10 ezer cigareta, levelezőlapok, ceruzák és élelmiszeres csomagok, amelyeket a katonák között osztottak ki.

„Az áldozatkészéért, amellyel kötelességeiteknek eleget tesztek...”

Az ajándékok kioszlása után, dr. Tataru Coriolan rövid beszédet intézett a katonákhoz:

— Nagy örömmre szolgál, hogy köztetek lehetek ezen a magaslatos ünnepen az ország nyugati határán őrt álló katonák között és tolmácsolhatom nektek azt a különös szeretetet, amelyet az ország lakossága érez veletek szemben azért az áldozatkészéért, amellyel eleget tesztek kötelességeiteknek. A polgári lakosság elismerését fejezem ki előttetek és kérem, fogadjátok el szívesen ezt a kis ajándékot, amely jó szívből fakad. A húsvéti ünnepeket pedig töltsétek el egészségben!

Percekig tartó, lelkes éljenzés követte a királyi helytartó szavait, majd a katonák, altisztek és a helyőrség tisztikara nevében a báródi garnizon parancsnoka mondott hálás köszönetet.

A királyi helytartó ezután tovább folytatta

útját Élesd felé. Élesden meglátogatta a görögkeleti egyház épülő templomát, amely a hadsereg műve, majd beszédet intézett a katonákhoz:

— Ismerem azokat az érzéseket — mondotta beszédében dr. Tataru Coriolan királyi helytartó, — melyek eltöltik önöket, mikor azokra gondolnak, akik otthon maradtak. A katona, miközben az országgal szemben való kötelességét teljesíti, az otthonlevőkre gondol. Azért jöttem el ide, hogy vigasztaló szót hozzak és hogy elmondjam: minden katona családjáról gondoskodunk! Nem felejtkezünk el róluk, miközben hozzátartozóik nagy feladatot teljesítenek a határszélen.

Itt is nagy lelkesedés követte a királyi helytartó szavait, majd a katonák között ajándékokat osztottak szét.

Élesdről a környéken állomásozó 3-ik hely-

Ghinerariu tábornok helyőrségi parancsnok beszéde

Dr. Tataru Coriolan királyi helytartó beszédeire a garnizon tisztikara és a katonák nevében Ghinerariu tábornok, a helyőrség parancsnoka válaszolt:

— A nyugati határszélen állomásozó hadsereg, — mondotta a tábornok — mélyen áthatva van attól a figyelemtől, amelyben Excellenciád részesítette, mikor eljött ide, hogy a húsvéti ünnepeket katonák között töltsé el, mint Ófelsége II. Károly király, az Uralkodó

őrséget látogatta meg a királyi helytartó. Utját mindenütt ugyanaz a szívből-lelékből fakadó lelkesedés kísérte egészen Váradig.

„A feltámadás ünnepi istentiszteletén...”

Nagyváradon Todoru Valér tábornok-megye főnök, Ghinerariu tábornok, helyőrség-parancsnok, dr. Gherman Victor alpolgármester és Grilla Ovidiu rendőrkezes fogadták a királyi helytartót. Dr. Tataru Coriolan királyi helytartó családjával és kíséretével együtt a Parkhotelben szállt meg, majd éjszaka 12 órakor megjelent a görögkeleti katedrálisban, a feltámadás ünnepi istentiszteletén, amelyet dr. Popovici Nicolae püspök celebrált fényes papi kísérettel.

Vasárnap délelőtt dr. Tataru Coriolan királyi helytartó Ghinerariu tábornok, helyőrség-parancsnok kíséretében látogatást tett valamennyi váradi ezred kaszárnyájában.

A királyi helytartó valamennyi kaszárnyában rövid beszédet intézett a katonákhoz, akiknek ajándékokat osztogattak.

Dr. Tataru Coriolan biztostotta a katonákat a polgári lakosság szeretetéről és háláteljes elismeréséről, amellyel rájuk gondolnak és hangoztatta előttük, hogy családjaikról gondoskodás történik, miközben ők nemes és nagy feladatukat teljesítik: őrt állnak az ország határán. Szamos tartomány lakosságának háláját és szeretetét fejezte ki a katonák előtt az áldozatért, amellyel feladatukat teljesítik és kérte, hogy fogadják el az ajándékot olyan jó szívről és szeretettel, mint amilyenről azt a tartomány népe küldi katonáinak.

képviselője. Mi katonák biztosítjuk Uralkodónkat, hogy megbízatásunknak és kötelességünknek a végsőkéig eleget teszünk!

— Boldog húsvéti ünnepeket kívánunk Ófelsége II. Károly királynak, Excellenciádnak és mondjuk együtt: Krisztus feltámadt.

— Éljen a király!

A tábornok szavait hosszantartó éljenzés követte.

A kisebbségeket is vendégül látta a királyi helytartó a Casa Națională-ban adott teán

Dr. Tataru Coriolan vasárnap délután hat órakor teát adott a Casa Nationalában, ahol a város társadalmának vezetőit, nemzetiségi különbség nélkül vendégül látta. Ezzel a gesztussal is hangsúlyozni óhajta a királyi helytartó a legmagasabb tényezőnek azt az intencióját, hogy megértés és barátságos szellem irányítja őket a kisebbségekkel szemben. A megjelent újságírók előtt hangsúlyozta is dr. Tataru Coriolan királyi helytartó, hogy a legmélyebb megértés vezet és csak az a kívánsága, hogy ezt az őszinte felfogást hasonló őszinteség honorálja a kisebbségek részéről is. Kijelentette a helytartó, hogy a mai nemzetközi események hangulatában minden oldalon meg kell érteni ennek a kölcsönös megértésnek a szükségességét. Ugy látta, hogy Nagyvárad lakossága

nyugalommal végzi munkáját és fontos is, hogy alaptalan és felelőtlen híreknek ne adjon hitelt.

— Ez mind az egyénnek, — mondta a helytartó, — mind az államnak egyaránt fontos érdeke. Kijelentette még dr. Tataru királyi helytartó, hogy a város kisebbségi társadalma megtette kötelességét a hadfelszerelési honok jegyzése körül. Az itteni jegyzések megfeleltek a várakozásnak.

Délután hat órakor dr. Tataru Coriolan és bájos fiatal felesége fogadták a Casa Nationalában az egymás után érkező vendégeket, akiket Todoru Valér prefektus mutatott be. A teán igen közvetlen barátságos légkör alakult ki. A kormányzó a megjelentekkel számos fényképet készíttetett, mindenkiel szívélyesen elbeszélgetett.

„Meghatott az a melegség és rokonszenv, melyet nemzeti különbség nélkül tapasztaltam!...”

A teadélutánon, amit dr. Tataru Coriolan Excellenciája és felesége adott, az egyházak vezetői s a város román és magyar társadalmának reprezentatív egyéniségei, a gazdasági és kulturális élet vezetői vettek részt. A teadélután a legmeghittbben és legkellemesebb hangulatban a késő esti órákban ért véget.

A királyi helytartó egyébként az újságírókkal folytatott beszélgetés során ezeket mondotta:

— Bennünket áthat a megértésre való törekvés legmélyebb őszintesége. Ez nem üres frázis és nem is a lejáratott közeledési próbálkozások ötlete. Természetesen elvárjuk, hogy kisebbségi részről is megmutatkozzék ez az

óhaj, szintén a maga őszinteségében. Ugy véljük, a kölcsönös megértés csak kölcsönös őszinteséggel érlelhető meg. Ennek a kölcsönös megértésnek a hátterében csak határozó lehet a világ eseményeinek megértése. Egyébként annak, amit Nagyváradon most tapasztaltam, igazán örültem. Minden affektáltság nélkül mondom, meghatott az a melegség és rokonszenv, melyet nemzetiségi különbség nélkül észleltem és igen jóleső érzéssel töltött el a magyarság képviselőinek és a felekezetek reprezentánsainak az a magatartása, hogy meghívásomnak eleget tettek s a kellemes együttlét néhány óráját szereztek meg mindannyiunk számára.

Ribbentrop beszéde új fordulatot adott a háborús diplomácia történetének

A német birodalmi külügyminiszter eddig ismeretlen okmányokkal világította meg az északi háború előzményeit. Az angol kormány magyarázó pontokkal válaszolt Ribbentrop kijelentéseire

Az elmúlt hét legkiemelkedőbb nemzetközi politikai eseménye kétségkívül Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter beszéde volt. A beszéd a hét utolsó napjának délutáni óráiban hangzott el, mintha a német külügyminiszter ezáltal is jelezni kívánta volna hogy az eseményekben gazdag hét végére hangsúlyozott pontot jelentenek az elhangzott fontos megállapítások.

Lapunk a hátrányos vasuti összeköttetések miatt éppen azokban a percekben zárult, ami-

kor Ribbentrop Berlinben beszédét mondta s így röviden csak annyira szorítkozhatunk, hogy a beszéddel kapcsolatos elővéleményeket közöljük. Ezért azt hisszük, hogy olvasóink javára cselekszünk, ha a közbeesett ünnepnapok miatt kis-megkésve bár, de legalább részletesen és pontosan ellenőrzött szövegében közöljük Ribbentrop beszédét, mely a most folyó háború diplomáciájának történelmében az egyik legérdekesebb és talán döntő kihatású esemény is.

A háború kiterjesztését célzó törekvések

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda.) Ribbentrop birodalmi külügyminiszter szombaton délután az új birodalmi kancellári hivatal nagy fogadótermében a diplomáciai testület tagjai, továbbá a német és a külföldi sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában a következőket mondotta:

— Szeptember 3-án Anglia és Franciaország vezetői hadat üzentek a Német Birodalomnak. Erre nem volt semmiféle észszerű okuk. Miután azonban eleve felismerték, mennyire kilátástalan a német nyugati védőbástya elleni közvetlen támadás és miután az angol és francia államférfiaknak Németország ellen előrekergetett lengyel szövetségese csődöt mondott, kétségbeesve keresték az újabb lehetőségeket, hogy Németországhoz hozzáférjenek.

— Így lett a nyugati hatalmak politikai és katonai vezetősége számára a háború kiterjesztése hadviselési vezető gondolat. Ezért igyekeztek Anglia és Franciaország az év eleje óta minden eszközzel a semleges államokat bevonni és ezzel a hadszíntér áthelyezését előidézni.

— 1940 január 21-én Churchill a semlegeség ellen hírhedt beszéde és a semlegesekhez intézett felszólítása hogy csatlakozzanak a Németország elleni angol-francia háborúhoz, volt a megindítója ennek a propagandának. Azóta egy angol vagy francia politikus beszédéből sem hiányzott a semlegesekhez intézett felszólítás, hogy vegyenek részt a Németország elleni küzdelemben.

Ribbentrop ezután idézeteket hozott fel Chamberlain, Churchill, Stanley lord, De la Warr, Halifax lord, Reynaud és Duff Cooper beszédeiből és így folytatta:

— A háború kiterjesztésére irányuló törekvésük szempontjából Anglia és Franciaország az első kedvező alkalmat a finn-orosz viszályban látta. A birodalmi kormány ismeri a párizsi finn követ március 12-én kormányához intézett jelentését. Ebben a jelentésben a követ közli, hogy Daladier és Churchill határozott ígéretet tett neki, amely szerint Finnország haladéktalan kérésére a készenléthe helyezett angol és francia csapatok elindulnak kikötőikből, hogy Norvégiában partraszálljanak. Norvégiának és Svédországnak csak egy jegyzékben adják tudtára az átvonulást anélkül azonban, hogy a két ország engedélyt kikérnének. Anglia és Franciaország azonnal megszakítaná a diplomáciai kapcsolatokat Szovjet-Oroszországgal. Churchill, mint a jelentésből kiderül, április 11-én repülőgépen személyesen ment Párizsba, hogy ezen az uton megkísérelje még az utolsó pillanatban megakadályozni az orosz-finn békekötést.

— A Narvikban talált okmányok részletesen megvilágítják az angol titkos szolgálat norvégiai tevékenységét. Ennek a szolgálatnak az volt a feladata, hogy az egész norvég tengerpart mentén, valamint Oslóban és Norvégia belsejében más városokban is felderítést végezzen és előkészítse az angol és francia expedíciós sereg partraszállását és Norvégia megszállását.

— Kiderül, hogy az angolok titkos szolgálatai kémiszervezete révén bámulatos rendszerességgel derítették fel a partraszállás és a felvonulás minden részletét, mégpedig titokban, holott az akkori norvég kormány titokban már régóta az angolokkal rekonszenvezett.

A német beavatkozás megindokolása

A következőket kell kijelentem:

1. A német birodalmi kormányának tudomására jutott valamennyi közlésből és okmányból félreérthetetlenül kiderül, hogy a svéd kormány semlegeségi nyilatkozatát a legnagyobb komolysággal fogta fel és egyetlen pillanatban sem tett

vagy engedett történni olyat, ami ellentmondott volna ennek a nyilatkozatnak.

2. A német birodalmi kormányak meg kell állapítania — és ezt az okmányok közlésével be is bizonyítja, — hogy a volt norvég kormány hajlandó volt a háború kiterjesztésére irányuló ilyen lépést nemcsak eltűrni, hanem, ha szükséges, abban tevékenyen résztvenni, illetőleg azt támogatni. Annak, hogy a norvég kormány már régebben foglalkozott azzal a gondolattal, hogy Anglia és Franciaország oldalán ha kell belép a háborúba, bizonyítja az az okmány is, amely a Nygaardsvold akkori miniszterelnöknél március 2-án tartott minisztertanácsot ismerteti.

— Az angol és francia államférfiak a számukra oly kényelmetlen orosz-finn békekötés után saját szándékaik erkölcsi megindokolása érdekében mind nyíltabban igyekeztek Németországra hárítani a norvég felségvizek állítólagos megsértésének vádját.

— Az erről szóló sok újságcikk közül jellemző a Temps jelentése, amelyet március 27-én közölt. A Temps arról ír, hogy Németország állítólag rendszeresen megsérti a felségvizeket és

A döntő órák

— Az április 8-án tényleg bejelentett angol aknarakást a norvég felségvizeken az angol kormány egy nappal előbb azzal indokolta meg, hogy el akarja zárni a norvég felségvizeket a német kereskedelmi hajózás előtt. A valóságban azonban a norvég kikötő felett elhelyezett aknák azt a célt szolgálták, hogy biztosítsák az angol expedíciós hadsereget, amely ebben az időben már az Északi tengeren hajózott. Mert április 8-án már hajóra szálltak és a kikötőkből elindultak azok az angol csapatok, amelyeket Stavanger, Bergen, Trondhjem és Narvik megszállására akartak harcba vetni.

— Ebben a pillanatban, április 8-án az angol tengerügyi hivatal tudomást szerzett a német tengeri haderők fellépéséről az Északi-tengeren. A tengerügyi hivatal ezt a fellépést összefüggésbe hozta az angol csapatok tervezett partraszállásával és azonnal visszahívta a szállítóhajókat, illetőleg igyekezett azokat visszairányítani és inakodott haladéktalanul harci érintkezésbe jutni a német hadihajókkal. De nem sikerült már valamennyi szállítmányt újból visszajuttatni a kikötőkhöz. Német bombavető repülőgépek elesinték és megsemmisítették ezeknek a hajóknak egy részét.

— A német ellenlépés, amely április 9-én reggel történt, így még éppen a kellő pillanatban következett be, hogy megakadályozza, illetőleg megghusítsa az angol-francia partraszállási hadműveleteket a norvég tengerparton.

— Amikor Anglia és Franciaország felelős államférfiai felismerték, hogy a skandináv vidékek megszállására irányuló terveik megghusultak, Chamberlain, Churchill, Halifax és Reynaud ismert pátoszokkal a nyilvánosság elé léptek, a legsúlyosabb vádakkal illették a német eljárást és határozottan kijelentették, hogy nekik maguknak soha sem volt szándékukban, eltekintve az aknarakástól, bármit is művelni a skandináv államok felségterületén.

— Az angol miniszterelnök ebből a célből az alsóháznak szöszterint ezeket mondotta: „A német kormány kijelenti, hogy a Norvégiába való bevonulás ellenrendszabály a szövetségesek fellépése ellen a norvég vizeken. Ez a kijelentés

Szabó és szabónőket

értessítjük, hogy nemcsak a szövetségeseknek, hanem az összes belső-árunknak az árát is leszállítottuk. Teljes tisztelettel:

DEUTSCH posztlóáruház

Oradea, str. Avram Iancu 4 sz.

azt állítja, hogy a szövetségesek ennél fogva jogsultak arra, hogy a maguk részéről se tartsák többé tiszteletben ezeknek a vizeknek a semlegességét. Hasonló irányu a Havas-Iroda ugyanazon napon kiadott jelentése, amely arról szól, hogy a passzivitás a semlegesség igazi értelmét meghamisítja és a szövetségesek lépése csak arra szorítkozik, hogy helyreállítsa a megbillent egyensúlyt. De hogy miként kell érteni az egyensúly helyreállítására irányuló ezeket a lépéseket, erről is tudomást szerzett a birodalmi kormány annak a megbeszélésnek a révén, amelyet Reynaud miniszterelnök néhány nappal később, március 30-án Párizsban egy külföldi diplomatával folytatott, Reynaud miniszterelnök ez alkalommal tett vigyázatlan kijelentésnek az a megállapítása volt a lényege, hogy Nyugat-Európa, de különösen Dél-Európa felől elmúlt a veszély, mert a legközelebbi napokban a szövetségesek részéről döntő és fontos események történnek majd Észak-Európában.

— E kijelentések alapján a német birodalmi kormány tanácsosnak látta, hogy most már haladéktalanul lezárja immár előkészített rendszabályait és mindenesetre fokozott készültséget vezessen be, hogy bármely pillanatban lehetséges legyen a beavatkozás. Fokozódott a közvetlenül fenyegető veszély felismerése akkor, amikor a birodalmi kormány néhány nappal április 8-a előtt tudomására jutott az angol és a francia kormány ama szándéka, hogy az említett napon a skandináv vizek felségjogát többé nemlétezőnek jelenti ki és utána haladéktalanul hozzát fog bizonyos lépésekhez.

— A Führer erre parancsot adott a német hajóhadnak a kifutásra, hogy azonnali beavatkozhassék abban az esetben, ha sor kerülne ezeknek a birodalmi kormányval közölt szándékoknak a megvalósítására.

természetesen senkit sem fog félrevezetni. A szövetségesek soha sem tervezték skandináv felségterület megszállását mindaddig, amíg azt Németország meg nem támadta, Németország ezzel elmentében álló állításai pusztá kitalálások, amelyeknek nincs tényleges alapja“.

— Uraim! A német kormány, mindenekelőtt azonban az igazság és a jog nevében önk elé akarom tární azokat az okmányokat, amelyekből kiderül, hogy az angol és a francia felelős államférfiak e kijelentései hazugságon és hamisításon alapulnak.

Ribbentrop ezután röviden ismertette a Norvégiában német kézbe jutott (alább felsorolt) okmányok némelyikét és kijelentette, hogy a német birodalmi kormányt most kezdődő közléssorozatban okmányszerűleg bizonyítja majd, hogy:

1. Anglia és Franciaország hosszú idő óta előkészítette Norvégia megszállását,
2. a norvég kormány tudott erről a tényről,
3. Svédországtól eltérően a norvég kormány belenyugodott ebbe a ténybe, illetőleg hajlandó volt arra — amint később meg is tette — hogy Anglia és Franciaország oldalán belépjen a háborúba,
4. csak Németország néhány órával előbb történt közbelépése hiusította meg az angol kísérletet és végül
5. az angol és a francia államférfiak utólag tett kijelentései hazugságok.

A Norvégiában német kézbe került okmányok

A német és angol csapatoknak Lillehammer területén vívott első ütközete alkalmával a „Sherwod Foresters“ (148. angol gyaloghadosztály) 8. zászlóaljának részei német fogságba kerültek. Ez alkalommal egy általános hadműveleti terv „Straforce“ jelzéssel került a németek kezére különböző parancsokkal együtt. A hadműveleti terv a norvégiai angol expedíciós csapatokról szólt, a parancsok pedig a hadosztályhoz és a fogságba esett csapatokhoz voltak intézve. Ezek a csoportosan kinyomatott katonai

parancsok bizonyítják, hogy az angolok norvégiai partraszállását a német rendszabályok előtti hetekben minden részletében hadműveletileg előkészítették és az expedíció végrehajtását már április 6-án és 7-én megkezdték.

Ezek az okmányok okirati bizonyosságot nyújtanak arra, hogy az angol expedíciós hadsereg már uton volt a norvég kikötőkbe, amikor Németország ellenlépéshez nyult.

A tervbevett angol partraszállást norvégiai angol és francia hivatalnokok kémkedése útján gondosan előkészítették. Valamennyi fontos norvég kikötőben volt brit tengerészisztek állomásoztak, akik konzuli hivatalnokok álcáját viselték. Az okmányokból kiderül, hogy az angol kémizdatok a múlt év végén erőteljes munkához láttak Norvégiában és munkájukat megszakítás nélkül, sőt fokozott ütemben ez év ápriliséig folytatták. Az angol ügynököknek megküldött kérdőívek arra szolgáltak hogy megállapítsák mindazokat a részleteket, amelyek csapatoknak a norvég kikötőkben való kihajózásához és az expedíciós hadsereg első hadműveleteihez szükségesek voltak. Különös érdeklődéssel viselkedtek az iránt a kérdés iránt, hogy mely helyeken és kikötőpartokon lehet csapatokat partraszállítani. Epp ily fontosságot tulajdonítottak a repülőterek berendezésére vonatkozó felvilágosításoknak, amely repülőterek az angol expedíciós hadsereg légi támaszpontjait szolgálták volna.

Az előkerült angol és francia anyag meggyezik abban, hogy január végén a nyugati hatalmak tengerészeti hatóságainak kérdészködése különösen sürgető lett. Amikor április elején elhatározták a norvégiai partraszállást, angol részről új konzult neveztek ki Narvikba, akinek április 8-án kellett odaérkeznie. Ennek az új hivatalnoknak a kinevezését kifejezetten „különleges alkalommal” okolták meg.

Hogy a finnországi segítség mindenesetre szívesen látott alkalom lett volna a nyugati hatalmak számára és hogy partraszállást is tervbevettek a nyugatskandináviai partokon — szükség esetén Norvégiai akaratával szembeszállva — az kiderül abból a körülményből, hogy a narviki angol konzulnak még április elején is rendszeresen tudósítania kellett a csapatmozdulatokról.

A brit konzuli hivatalnokoknak álcázott angol tengerészisztek és a francia tengerészeti atásé messzeagazó tevékenysége annál kevésbé maradhatott rejtve a norvég kormány előtt, minthogy a kémkedést részben helyi norvég hatóságok és parancsnokságok kikérdezésével végezték. A korábbi norvég kormány nemcsak nem tett eleget ama kötelezettségeinek, amely mint állítólag semleges hatalmat terhelte, hanem el is tűrte a norvég fenszögveken elkövetett tulkapásokat és kezére járt az angol partraszállási szándékoknak.

Az akkori norvég kormányra erre a belső felfogására világosságot derítenek azok az okmányok, amelyek a norvég külügyminiszteriumban kerültek elő. Az oslói brit követ 1940 március 2-án azt a követelést terjesztette a norvég külügyminiszter elé, hogy a norvég kormány engedje meg szövetséges csapatok átvonulását norvég területen Finnországba. A feljegyzésekből kitűnik, hogy Koht norvég külügyminiszter nem volt hajlandó semmiféle rendszabályt tenni a keresztülvonulás megakadályozására.

A londoni norvég követ február 5-én szigorúan bizalmas jelentést küldött arról az összejövetelről, amely a norvég sajtó képviselői és a brit tengerügyi hivatal első lordja között lefolyt, amelyben a legnagyobb világossággal kifejtte Wiston Churchill igazi magatartását a skandináviai államok semlegességének irányában.

A norvég kormány ilyen módon semmiféle kétségben sem lehetett Anglia igazi céljai tekintetében. Egész magatartása, amint a norvég fenszögterületek ismételt angol megsértésével szemben előterjesztett vérszegény tiltakozásaiban is kifejezésre jut, a gyakorlatban rendszeresen támogatta a semlegességének megsértésére irányuló angol szándékokat.

Azok között az okiratok között, amelyeket a német csapatok Osló megszállása alkalmával megtaláltak, van a norvég kormány március

2-iki ülésének jegyzőkönyve is. E jegyzőkönyv azt bizonyítja, hogy a norvégok Koht akkori külügyminiszter kijelentése szerint nem voltak haj-

landók a szövetséges csapatok átvonulását megakadályozni és alaki tiltakozással akartak megelégedni.

Angol válasz Ribbentropnak

Londonból jelentik: A Reuter Iroda közli, hogy Londonban szombaton délután hivatalos megjegyzéseket fűztek Ribbentrop német külügyminiszter beszédéhez. Eszerint a háboru oka Lengyelország megtámadása volt, amelyhez szerződéses kötelezettségek fűztek Nagy-Britanniát és Franciaországot. A szövetségesek nem tervezik a német nemzet megsemmisítését.

A skandináviai betörésre vonatkozó angol terveket illetően a tények a következők:

1. Igaz az, hogy az angol és a francia kormány elhatározta, hogy megakadályozza Németország tevékenységét a norvég területiális vizeken. Innen ered az az elhatározás, hogy aknamezőket raktak le.

2. A szövetséges kormányok engedélyt kértek arra, hogy Norvégián és Svédországon keresztül segítséget küldjenek Finnországnak. Amikor ezt elutasították, a szövetséges kormányok nem folytattak tervüket.

3. A norvég kormány nemcsak nem határozta el, hogy a szövetségesek oldalán beavatkozik a háboruba, hanem következetesen megtagadta a hozzájárulást még ahhoz is, hogy norvég területen csapatok haladjanak át Finnországba.

4. Ha a csapatok készen lettek volna a norvégiai partraszállásra; nem állott volna be késedelem Norvégia megsegítésének végrehajtásában. A beállott késedelem az erők összegyűjtése szükségletének tulajdonítható.

5. Ha az aknamezők elhelyezése csak a partraszállás előkészítése lett volna, a szövetségesek nem jelentették volna ezt be. Kizárólag a semlegesek érdekeinek szem előtt tartása miatt tettek így.

6. A német expedíció több nappal azelőtt utnak indult, mielőtt az aknamezőket elhelyezték.

7. A norvégiai német partraszállást a német titkos ügynökök tevékenysége tette lehetővé. Angol ügynökök nem tettek előkészületeket az angol partraszállásra.

8. Az angol kormány azt kívánja, hogy a semlegesek tegyenek lépéseket, hogy megvédjék magukat a német támadástól, de nem felel meg a tényeknek az az állítás, hogy a szövetségesek a háborut igyekezzenek kiterjeszteni. Egy semleges állam sem mozgósított a szövetségesek támadásától való félelmében. A háborunak Skandináviára való kiterjesztése a német kormány akciójának volt a következménye. Ezt az akciót olyan okmányok alapján akarják igazolni, amelyekről nem volt tudomásuk, amikor a támadások megindultak. Ribbentrop beszédében nem tett kísérletet a Dánia elleni német eljárás igazolására.

Sir Samuel Hoare beszéde

Londonból jelentik: (Havas.) Sir Samuel Hoare légügyi miniszter szombaton este rádióbeszédében válaszolt Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter nyilatkozatára. Rendkívül éles-hangu rádióbeszédében kijelenti, hogy a szövetségesek nem szöttek összeesküvést egy semleges ország ellen sem.

— Az új arcvonalon — mondotta — minden rendelkezésre álló erőforrást szembéállítunk az ellenséggel. Senkinek se legyenek illúziói. A háboru most lényeges szakaszába lépett, erőteljes tevékenység indult meg. Ha az élénk harcú feladat világos is, az nem jelenti azt, hogy könnyű is. Ezt a feladatot áldozatok nélkül nem tudjuk végrehajtani.

Interpelláció hangzott el a magyar felsőházban a szlovákiai izgatásokkal kapcsolatban

Budapestről jelentik: A felsőház kedd délelőtti ülésén Szűllő Géza szlováctétele a Szlovákiában, hivatalos támogatással folyó magyar-ellenes izgatást, mely odáig megy, hogy Pozsonyban például bevették a tüntetők a magyar követség ablakait, Nyitrán pedig röpcédulákat osztogattak, amelyeken magyar területeket követeltek egészen Miskolcig. Ugyanakkor a szlovák ügynökök Magyarország és Németország közé éket igyekeznek verni. Ezzel szemben tudomása van arról is, hogy a madridi szlovák ügyvivő, aki német védnökség alatt álló államot képvisel, tárgyalásokat folytat a csehszlovák követtel. Szűllő Géza végül kérte a kormányt, hogy a szlovákiai üzemekkel szemben éljen a rendelkezésére álló hatalommal, nehogy türelmét gyengeségnek higgyék.

Csáky külügyminiszter azonnal válaszolt és kijelentette, a kormány tisztában van a szlovákiai magyarellenes izgatásokkal és noha mindig arra törekedett, hogy a béke érdekében a legvégsőbb türelmet tanúsítsa, nem téveszti majd szem elől azt a végső határt, amikor cselekednie kell. Veszélyes dolog lenne — úgymond — azt hinni, hogy a magyar kor-

mány gyenge, mert minden nemzet elérkezhet ahhoz a pillanathoz, amikor vállalnia kell a végső következtetések levonását. A magyar kormány akkor cselekszik, amikor azt helyesnek látja és nem akkor, amikor provokálni szeretné. Addig továbbra is a türelem és béke politikáját kívánja folytatni szlovák szomszédjával szemben.

A tizennegyedik radnai férjizáróndoklat

Timişoara. Saját tud. Jelentettük már, hogy az ezidei szokásos férjizáróndoklat május 5-én, vasárnap, indul a máriaradnai kegyhelyre. Most a záróndoklat teljes programját összeállították s a szükséges engedélyeket Pacha Agoston dr megyéspüspök kérelmére a hatóságok előzékenyen megadták. A záróndoklatot Pacha dr megyéspüspök vezeti. Május 5-én hajnali félöt órakor indul a józsefvárosi pályaudvarról a különvonat a záróndoklatokkal, a vonatra a gyárvárosi állomáson, valamint a közbeeső állomásokra is fel lehet szállni, a rendezőség által kiadott jegy alapján. A kegyhelyen zárt sorokban vonulnak fel a férfiak a templomba, ahol a megérkezés után megkezdődik a gyónás és szentáldozás. Délelőtt kilenc órakor Pacha dr megyéspüspök celebrál szentmisét; Kilián József gvertámosi esperesplébános mondja az ünnepi szentbeszédet magyar és német nyelven. Az utána következő szentségi körmenetet a püspök vezeti. Délután keresztúti ájtatosság lesz, amelynek befejeztével a hegyibeszédet Wild József gottlobi plébános mondja magyar és német nyelven. A kegytemplomtól való búcsúztató után a férfiak ismét zárt sorokban vonulnak a pályaudvarra. Temesvárra érkezve ezidén a józsefvárosi plébániatemplomba vonulnak, ahol a májusi ájtatosság keretében megy végbe a záróndoklat befejező ájtatossága. Wégling János apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, a férjizáróndoklat-egyesület elnöke ezúttal tizennegyedik rendezi meg a férfiak nagyszabású máriaradnai záróndoklatát.

MEGHÍVÓ!

Szeretettel hívom meg kis pajtásaimat a szerda délutáni jutalom játékot, amikor a

Dalol a Volga

szubrett szerepét, (amit Vojticzký Elvira játszott) fogom eljátszani. Legyetek jök kispajtásaim, hogy szüleitek biztosan elhozzanak a színházba.

Szeretettel vár benneteket

Gerő Borecs

A fecsegés ellen rendeletet adott ki a francia propagandaminiszter

Párizsból jelentik: A francia propagandaminiszter felhívást intézett a lakossághoz, hogy nyilvános helyeken ne beszéljenek semmiről, ami vonatkozásban van a háborúval, illetve a katonai helyzettel. Azt, aki a felhívás ellen vét, letartóztatják és bíróság elé állítják.

Előkészületek a balkáni gazdasági konferenciára

Egyes államok Magyarország és Bulgária részvételét is szívesen látnák

Belgrádból jelentik: Hivatalos helyen folytatják az előkészületeket a májusban megartandó balkáni gazdasági konferenciára, melynek színhelye valószínűleg Dubrovnik lesz. Egyes balkáni államok részéről szívesen látnák, ha az értekezleten Magyarország és Bulgária is képviseltetné magát.

Hess Rudolf május 1-én beszédet mond

Berlinből jelentik: Hess Rudolf, a Vezér helyettese május elsején a nemzeti ünnepen az esseni Krupp-művekben beszédet intéz a munkássághoz. A beszédet este fél 8 órakor valamennyi német rádióállomás közvetíti.

Annakidején a mezőgazdaságra bízták annak eldöntését, hogy a május elsejei nemzeti ünnepen és másodikkán, Aldozócsüörtökön elvégzik-e a földművelési munkát. Frick birodalmi belügyminiszter most elrendelte, hogy az ezeken az ünnepnapokon teljesített munka az érvényben lévő munkadíjzabás szerint fizetendő, tehát százszázalékos pótlékot kell fizetni.

A német-magyar gazdasági kormánybizottság befejezte tanácskozásait

Budapestről jelentik: A kölcsönös gazdasági helyzet szabályozásával megbízott magyar-német kormánybizottság április 26-tól 29-ig Budapesten közös értekezletet tartott. Ezen az értekezleten egész sor kérdést vitáltak meg, melyek a két ország között az áru- és fizetési forgalom szabályozásáról létrejött megállapodások végrehajtásával kapcsolatosak. Az értekezlet hétfőn jegyzőkönyv parafálásával ért véget. A jegyzőkönyvben lefektették a tanácskozás eredményeit.

Őrségváltás a berlini-olasz nagykövetségen

Alfieri, volt olasz népnevelésügyi minisztert neveztek ki berlini nagykövetté

Berlinből jelentik: Olaszország új berlini nagykövete Dino Alfieri neveztek ki. Dino Alfieri Bolognában született, 54 éves. Egyéideig a testületügyi minisztérium államtitkára volt, majd a propagandaminisztérium államtitkára lett, amikor annak Ciano volt a vezetője. Amikor Ciano 1936-ban külügyminiszterre neveztek ki, Alfieri lett az utóda a propagandaügyi, illetve akkor már népművelési minisztériumban. Mult év őszén Olaszország szentszéki nagykövetevé neveztek ki. Alfieriről ismeretes, hogy őszinte barátja Németországnak. A volt berlini olasz nagykövet, Bernardo Attolico új diplomáciai megbízatást kapott. Hír szerint valikáni nagykövetté neveztek ki.

Hitelesítés

Fontos okmányok aláírásait hitelesíteni szokták; ezzel igazolják az aláírások valóságát. A Bayer-kereszt bizonyítja az ASPIRIN TABLETTÁK valóságát. Ügyeljen erre: nincsen Aspirin Bayer-kereszt nélkül. Ha egészsége forog kockán, akkor csak a milliószor bevált szert szabad használnia.

ASPIRIN Tabletta
a megbízható »Bayer«
készítmény.

Német-svéd gazdasági tárgyalások

A Stockholmban megkezdett megbeszéléseket rövidesen Berlinben folytatják. A norvég csapatok visszavonulnak a német nyomás elől

Párizsból jelentik: A Havas francia hírszolgálati iroda jelenti valahonnan Norvégiából:

A norvég főparancsnokság jelentése szerint a norvég osztagok visszavonultak Numedalból és Hallindalból. Kelet-Norvégiában továbbfolyónak a harcok. Nyugat-Norvégiában a németek elfoglalták Vosst. A közlekedési útvonalakat tovább bombázzák a németek. A norvégok két német repülőgépet lelőttek, háromat leszállásra kényszerítettek.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda jelenti: A német légi haderő hétfőn délelőtt ismét több német támadást hajtott végre angol hajóegységek ellen. Az eddigi előzetes jelentések szerint nagyobb mennyiségű szállítóhajót bombatalálattal jelentékenyen megrongáltak. Egy hajó lángbaborult. Részletesebb jelentés még nem érkezett.

Stockholmból jelentik (Német Távirati Iroda): A német-svéd kormánybizottság által folytatott német-svéd gazdasági megbeszélések Stockholmban egyelőre végetértek. A megbeszéléseket a közeljövőben Berlinben folytatják.

Francia jelentés a norvégiai hadműveletekről.

Párizsból jelentik: A Havas iroda jelentése szerint a norvégiai hadműveletek egészben még nem adnak pontos képet. Ez áll a hétfő esti német hivatalos közleményre is. Remélik, hogy a szövetségesek meg tudják tartani a Dombaas-störeni vasutvonalat, mely felé a németek csak nagy nehézségek árán és nehezen járható útvonalon közlekednek. Norvégia délkeleti részén a németek két irányban haladnak előre: északkeleti irányban, azon az útvonalon, mely az Oslótól Bergenbe vezető vasutvonalat metszi és a hoenefossi vasutvonal mentén. A németek ezzel a hadművelettel hatalmukba akarják keríteni az oslói-bergeni vasu-

vonat. A norvégok is beismerték, hogy a vasutvonal keleti részén a németek elfoglalták Vosst. A norvégok a vasutvonalnak a hegyek között vezető szakaszán megrongálták a pályatestet és így tették hasznavehetetlenné. A németek folytatják az oslói fjordba irányuló megerősítések küldését. Jó helyről származó értesülés szerint hétfőn tíz német csapatszallító hajót figyeltek meg, amint az oslói fjord felé közeledtek.

Londonból jelentik: A Reuter iroda jelentése szerint a középkeleti brit hadsereg újabb megerősítést kapott.

Hogyan látja a helyzetet az olasz sajtó?

Rómából jelentik: A Stefani iroda diplomáciai szerkesztője a norvégiai helyzettel foglalkozva ezeket írja: Amikor a németek Norvégiában véghez vitték villámgyors partraszállásukat, a demokráciák köreiben az egész világon azt híresztelték, hogy a német vezérek súlyos stratégiai hibát követtek el. Most a brit sajtó a tények világánál elismeri, hogy a szövetségesek egész norvégiai stratégiáját felül kell vizsgálni, főleg azért, mert a német csapatok gyors ütemben haladnak Trondhjem felé. A francia sajtó szerint szemlét kell tartani. A németek elfoglaltak csaknem minden kikötőt és valamennyi repülőteret, míg a szövetségesek fel nem szerelt, kis kikötőkben kénytelenek partraszállítani csapataikat. A kiábrándult közvélemény híven visszatükrözi ezeket az aggodalmakat, de a szövetséges haditanács gyors összehívása is azt mutatja, hogy ezeket az aggodalmakat osztják a legfelsőbb angol és francia katonai körök is. Mit határozott a haditanács? Kétségtelen, hogy az angol-francia expedíciós hadtest, mely az ellenség szüntelen légi támadása alatt szenved, nagy nehézségek előtt áll. Vajjon kiüritik-e a déli országrészt, vagy megkísérlik állásaik megvédését? A brit birodalom tekintélyéről van már szó. Londoni politikai körökben aggodalommal várják a kormány megnyilatkozásait.

Az ipari szakoktatás ügye a parlament előtt

Írta: dr Soós István

A parlament az elmúlt hetekben fontos törvényjavaslatot tárgyalt és fogadott el. Ezen törvényjavaslat a fiú tanonciskolák, helyesebben fiú iparos szakiskolák kérdésével foglalkozott és mivel igen nagy jelentőségű a jövőbeni ipari szakoktatás szempontjából, szükségesnek látom, hogy azt úgy a magyar közönség, mint elsősorban az érdekelt iparostársadalom előtt ismertesse.

A törvényjavaslat miniszteri indoklás szerint az eddigi ipari szakoktatás nem járt olyan eredménnyel, amit jogosan vártak tőle. Megállapítható, hogy volt bizonyos előtet az ipari pályával szemben, sőt ezen pályának bizonyos lebecsülése. Ugy tekintették az ipari és kereskedelmi foglalkozást, mint valamelyes selejtes, kisebb értékű pályát, ahova csak azok mennek, akik nem képesek a többi iskolákban elsajátítani a szükséges ismereteket, vagyis akiket a természet nem ajándékozott meg kellő szellemi képességgel. A törvény célja az, hogy ezen felfogás megváltoztatását, ami külföldön nincs meg és amit itt is ki kell küszöbölni.

Az ipari és általában a szakoktatás ügye egyébként ezen felfogás dacára is előrehaladt és napról-napra növekedett az ezen szakiskolákba beíratkozott gyermekeknek a száma.

Ezidőszent az országban 113 fiú ipari gimnázium és 27 ipari liceum működik, viszont a lányok részére 45 gimnázium és 40 liceum volt felállítva, tehát az ipari szakoktatás célját 225 fiú és leány középiskola képezte.

Ez azonban nem volt arányban a nemzeti ipar fejlődésével, minthogy a törvény indoklása szerint évente 220.000 képzett munkásra van szüksége az országnak.

Az ipari szakoktatás tökéletesítése céljából a különböző szakminisztériumok a közoktatásiügyi miniszterrel együtt tanulmányozták a kérdést és ezen előkészítő tanulmány hatása alatt született meg a jelenlegi törvényjavaslat, amelyet a két törvényhozás törvényre emelt.

A törvény szerint ipari szakiskolát felállítani jogosult elsősorban az állam, vagy valamelyes állami intézmény, jogosultak továbbá iparos egyesületek és társulatok, jogosultak a történelmi egyházak és jogosultak általában magánosok, így gyárak, ipartelek stb.

A magyar parlamenti csoport sikeres közbejöttetésének tekinthető, hogy a törvény kifejezetten elismeri a történelmi egyházak jogát, ipari szakiskolák felállítására tekintetében és ezzel kapcsolatosan természetesen azt a jogot is, hogy a történelmi egyházak által felállított iskolák tanyelve az iskolafenntartó egyház által határozható meg. Ezen jog az iskolák nyelvére vonatkozólag kifejezetten el van ismervé az általános ipari szakoktatásra vonatkozó törvény 10-ik szakaszában, amely vonatkozik általánosságban mindennemű szakiskolára, ezenkívül minden egyes törvényre speciálisan is benne lesz, az illető törvény végrehajtási utasításában, amint erre vézve a parlament közoktatásiügyi bizottságban, a miniszter kifejezetten ígéretet tett.

A magánosok, tehát gyárak, üzemek által felállított tanonciskola tekintetében a helyzet az, hogy nemcsak joguk van a gyáraknak felállítani ilyen természetű iskolát, hanem köteles is felállítani, ha legalább 500 munkással dolgoznak. Ezek a gyárak a maguk részére gondoskodnak az utánpótlásról és a maguk szakmájában és a maguk szakmájára részére képezik ki a legkiválóbb szakembereket a saját maguk által felállított tanonciskolák útján.

Ami most már magát az új törvényt illeti, az új törvény 3 iskola-típust állít fel.

- a) a tanonciskolát,
- b) ipari szakiskolát,
- c) műszaki szakiskolát.

A tanonciskolák és az ipari szakiskolák célja, hogy szakmunkásokat és szakiparosokat képezzen. A műszaki iskola célja, hogy oly műszaki egység-személyzetet képezzen, amely a mérnökök mellett a vezetésben is kellő részt vehessen, állandó segítő-társ legyen a műveletben képzett mérnökök-

nek, s amely személyzetnek a címe a törvény szerint „almérnök” lesz.

A tanonciskolák és az ipari szakiskolák egyenrangúak a középiskolákkal.

A tanonciskolában csak az vehető fel, akinek legalább 4 elemi iskolája van. A tanonciskolák szakismeretek szerint fogják kiképezni a tanoncot, úgy az elméleti, mint a gyakorlati tudásban.

Azok, akik elvégzik a tanonciskolát és legalább 17 évet betöltöttek, munkakönyvet kapnak és bármely gyárban, üzemben vagy műhelyben mint kiképzett szakmunkások dolgozhatnak. Minden egyes szakiskola mellett, illetve annak keretében külön műhely állítandó fel, ahol a tanoncot a megfelelő műhelygyakorlatot szerzik meg.

Az ipari szakiskolák szintén szakképzett munkásokat és szakképzett iparosokat képeznek.

Ezen ipari szakiskolákba csak az vehető fel, ki legalább 11-ik életévét betöltötte és legalább 4 elemi végzet. Ha az illető elvégezte az elemi iskolának mind a 7 osztályát, akkor felvehető az ipari szakiskola 3-ik osztályába. Más középiskolából átjött növendékek legfeljebb a 2-ik osztályba vehetők fel.

A növendékek felvétele egy úgynevezett szelektáló vizsgától függ, ahol a növendékeket fizikai és szellemi képességeik szerint osztályozzák és aszerint állapítják meg, hogy egyáltalán felvehető-e s ha igen, milyen szakba vehető fel. Ezenkívül a növendékek az első 20 hétben különböző műhelypróbákra mennek át és az iskola vezetősége jogosult egyik szakmából a másikba áttenni, aszerint, hogy hol mutat nagyobb képességet. Az ipari szakiskola két ciklusra oszlik. Az első 3 évig tart, a második 3 vagy 4 évig, aszerint, hogy milyen szakmai képzettségre készít elő.

Azok, akik a 3 éves szaktanfolyamot (ciklust) végzik, ezen idő alatt könnyebb mesterségre képezhetők ki és amennyiben nem öhajítják a felsőbb szaktanfolyamot is végezni, egy vizsga után a 3 éves tanfolyam elvégzéséről bizonyítványt kapnak, amelynek alapján munkakönyvet válthatnak.

Azok a növendékek, amelyek a felsőbb szaktanfolyamot is elvégzik, tehát az ipari szakiskola 6 vagy 7 osztályát, aszerint, hogy mit ír elő egyes szakmára a törvény végrehajtási utasítása, ezen körülményről végbizonyítványt kapnak, aminek alapján mesterkönyvet kell részükre kiállítani, amennyiben még az iskola elvégzése után legalább 1 évig valamely gyárban vagy üzemben ténylegesen tökéletesítik magukat a mesterség gyakorlásában.

Az ipari szakiskolákat különböző szakmák szerint szervezik meg és az egyes ipari centrumokba állítják fel.

A törvény érdekes rendelkezése, hogy minden állami ipari üzem és minden magánvállalat köteles egy évben legalább egy hónapra felvenni az ipari szakiskola növendékeit praktizálás céljából. Amennyiben valamelyik vállalat ezt megtagadja, úgy 10.000—100.000 leig terjedő pénzbüntetésre lehet sújtani.

A harmadik iskola-típus az úgynevezett műszaki szakiskola, amelyet vagy egy szakma, vagy több szakma kiképzésére lehet felállítani.

Ezen műszaki szakiskolákba azok iratkozhatnak be, akik elvégezték a középiskolát. Felvehető azonban az ipari szakiskola 6-ik vagy 7-ik osztályát elvégzett növendékek is, amennyiben az iskola elvégzése után két évig tényleges praxist folytattak.

A műszaki szakiskolába is egy előzetes szelektáló vizsga után történik a felvétel, a jelentkező növendék fizikai és szellemi képességének figyelembevételével.

A műszaki szakiskolában a tananyag 3 és fél év alatt végzendő el, amelyből 3 év az iskolai tananyag és egy fél év a tényleges gyakorlat valamely irodában, gyárban vagy ipari üzemben, rajzoló, építési, ellenőri vagy más minőségben.

A 3 év elvégzése után a növendékek egy elméleti és gyakorlati vizsgán mennek keresztül és azután almérnöki címet kapnak, azon szakma megjelölésével, amelyre kiképzést nyertek. Az ilyen

diplomás almérnökök tagjai lehetnek a műszaki testületnek (Corpul Technic).

A törvény érdekes újítása az úgynevezett „továbbképző tanfolyamok” létesítése. Ilyen továbbképző tanfolyam létesíthető, minden ipari szakiskola és minden ipariüzem mellett, úgy állami, mint magánkezdeményezésből. Ilyen továbbképző tanfolyamot létesíthetnek a miniszter kijelentése szerint a történelmi egyházak is. Ezen továbbképző tanfolyamokon résztvehetnek képzett munkások, mesterek és a tanonciskolák végzett növendékei. A továbbképző tanfolyamok az így szerzett szaktudásról bizonyítványt állítanak ki. Ezen továbbképző szaktanfolyamok célja elsősorban, hogy a diplomás szakmunkásokat, vagy szakembereket az illető szakma korszerű fejleményeivel és az abban történt előhaladással megismertesse és etekintetben továbbképzést adjon részükre.

A törvény megengedi, hogy ezen továbbképző szaktanfolyamokon nem szakemberek is részt vehessenek, ezek azonban semmiféle bizonyítványt nem kapnak.

A törvény felhatalmazza a közoktatásiügyi minisztert, hogy egyes falusi helyeken valamely mesterség elsajátítása céljából úgynevezett szakműhelyt állítson fel, ahol semmiféle elméleti oktatás nem lesz és kizárólag az illető vidék lakosságából arra érdemesnek talált egyéneket valamelyes mesterségre tanítsák ki.

Az újonnan létesített ipari szakiskola elsősorban szakmabeli nevelést irányoz elő és az úgynevezett elméleti tárgyakat csak a legszükségesebb ismeretekre szorítja. Általában az iskola programja négy szempontból van előirányozva:

- a) előkészítés a tényleges gyakorlat megszerzése szempontjából,
- b) szakoktatás,
- c) a legszükségesebb elméleti oktatás, amely áll főleg a gépek anyagának ismeretéből, szoknak iráról és kereskedelmi forgalmáról való tájékoztatás,
- d) olyan általános ismeretek, amelyeket minden polgárnak tudni kell.

Az ipari iskolák tanítása ideje szeptember 1-én kezdődik és június 30-án végződik. A szabadság egy hónapra terjed, minthogy a második hónapban a növendékek kötelesek műhelygyakorlatot folytatni. A törvény részletesen intézkedik az iskolák mellett működő műhelyekről és azoknak működéséről. Minden egyes iskola mellett állítandó fel ilyen műhely és azoknak a termékeit egy kiállításon mutatják be évről-évre annak igazolásul, hogy az egyes műhelyek mit produkáltak, minden egyes szakma tekintetében. Az ipari szakiskolák tanszemélyzete áll tanítókból, tanárokból, műhelyfőnökökből és műhelymesterekből.

Tanároknak a szaktárgyakra kifejezetten mérnökök vagy építésszakmák alkalmazhatók, ha legalább 3 évi tényleges gyakorlatuk van.

A tanonciskolák és ipari szakiskolák mellett internátusok állítanak fel, amelyeket évről-évre a költségvetési helyzet alapján fognak szaporítani. Ugyancsak a költségvetés fogja minden évben megállapítani, hogy hány növendéknek adnak ösztöndíjat (bursa). A szakiskoláknak az igazgatói a mérnökök és építésszakmák közül nevezethetnek ki.

Minden szakiskola mellett egy úgynevezett iskolaszék (eforia) működik, amelynek tagjai a növendékek szülei, iparosmesterek, a kereskedelmi, ipari és munkakamara delegátusai és különféle tanügyi szakemberek. Az általános ellenőrzés a közoktatásiügyi minisztérium hatáskörébe tartozik.

A törvény értékes előnyöket biztosít azok részére, akik az ipari szakiskola felső tanfolyamát végzik, amennyiben, ha önálló műhelyt nyitnak, az első 10 évben mindeféle adófizetéstől mentesek. Ezenkívül nyilvános árverésen még akkor is előnyben részesítendő, ha 10 százalékkal drágábbak, mint a többi ajánlattevők. Viszont a garanciaösszeg mindössze 2 százalékkal állapítatik meg a megrendelt értéknek. Ezenkívül élvezik a nemzeti munka védelmére létesített törvény kedvezményeit, hitelkedvezményben részesülnek és önkéntességi jogot is nyernek.

A jelenlegi ipari gimnáziumok és liceumok a törvény értelmében átalakulnak ipari szakiskolává.

Ime ezekben öhajítottam röviden ismertetni az ipari szakoktatás új törvényét, amely kisebbségi szempontból annyiban bír jelentőséggel, hogy a törvény megadja kifejezetten a történelmi egyházaknak azon jogot, hogy bármely típusú iskolát állíthatnak fel, azokban a növendékeket anyanyelvükön oktathatják, ami által lehetővé válik a magyar iparosság szakképzése olyan mértékben, hogy a művelt, intelligens magyar iparosság utánpótlását biztosítsa van.

Nagyvárad, 1940. április hó.

† P. BANGHA BÉLA S. J.

1880—1940

Tragikus történelmi idők nagy vigasztalása az, hogy sötét éjszakájukban ragyogó csillagok futnak fel az égbe és világítanak, reményt ébresztenek, irányítják és eligazítják a tehetetlenségbe fulladt nemzedékeket. Éppen így egész kor, egész nemzedékek sírnak fel és remegnek össze, amikor irányító csillagai egymásután lehullanak. Minden csillaghullás után nagyobb lesz az úr, a sötétség, a reménytelenség és egyre hangosabban sír fel a tanácstalan kérdés, mi lesz velünk?

Prohászka püspök után néhány év leforgása alatt elvesztettük Vass Józsefet, Bitay Árpádot, Tóth Tihamért, Mailáth püspököt és most ismét fényes csillag hullott alá amugy is szegény egünkről: meghalt Bangha Béla. Egyelőre csak azt az úrt látjuk, amely halálával támadt az egyetemes magyar életben, különösen pedig a magyar katolicizmus életében. Azért senki sem róhatja fel nekünk, hogy végeredményben Isten szent akaratában megnyugvó lelkiüllet szívünk mégis a reménytelenség és tanácstalanság fájó érzéseivel küzd: mi lesz velünk? Mert Isten szerető gondoskodását, gondviselésének melengető ölelését azokon a nagy embereken keresztül éreztük, akiket Ő küldött nekünk. „A nagy emberben sűrítve és fölfokozva jelenik meg az, ami az embert kiemeli a természetből és történelemből. És ha már az ember megjelenése a történelemben fülünkbe mondja a szót: Teremtünk embert, a nagy ember megjelenése szinte harsogja: Teremtünk nagy embert! Minden nagy ember megjelenése olyan, mint a titkos csipkebokornak új kigyulladás. Lehetetlen megilletődötni meg nem állni előtte, lehetetlen lobogásból ki nem hallani a szót: vesd le okoskodásod saruit, szent a hely, ahol állasz! Maga a teremő Isten az, aki itt új fűzet nyújtott az emberiség száradó csipkebokrán!” (Schütz: Isten a történelemben.)

Bangha Béla a szó e legnemesebb értelmében vett nagy ember volt: a magyar katolikus megújulásnak Prohászka mellett kétségtelenül legnagyobb alakja. Talán nem is véletlen, hogy mindketten Nyitrán születtek egymástól egy emberöltő távolságában. Bangha Béla nemcsak időben követi a nagy Prohászka, hanem szervesen, az egész kort és minden kérdését átfogó hatalmas koncepcióval tovább építi életének nagy művét: a magyar nemzet visszavezetését Istenhez, Krisztushoz és Egyházához. Nem tévedünk, ha a keresztény egyházak egyesülésének gondolatát, amelyet egyik nagyobb tanulmányában vázlatosan elénk tárt, Prohászka és Bangha szellemi hagyományának, életműve szerves továbbfolytatásának tekintjük különösen az egyetemes magyar élet keretein belül. Prohászka visszavezette Istenhez a székepszis százféle hinárjában vonagló magyar életet, Bangha Béla visszaadta a magyarságot Krisztusnak, azért nem hisszük, hogy a világ nagy aposztáziájának magyar vonatkozású expiaciója megállna ezen a ponton: jönnie kell a nagy beteljesülésnek, amikor a magyarság önmagáratálal Istenben, Krisztusban és az Ő Egyházában.

Bangha Béla élete és életének műve még itt van előttünk. Nem vállalkozhatunk arra, hogy szellemi súlyát, értékét felmérjük. Csak krónikásai lehetünk ennek a csodálatos életnek, csak vázlatos képekben rajzolhatjuk meg alakjának hármasságát: az apológiát, a hit-szónokot és a sajtóapostolt.

Ha ezt a hármasságát csak futólag és szemügyre vesszük, azt kell mondanunk, hogy Jézus társaságának, amelyet lángolóan szeretett, Magyarországon Pázmány óta nem volt ilyen hatalmas alakja.

Alig harminc éves, amikor mint fiatal jezsuita hazajön Innsbruckból Magyarországra

a kilencszáz éves elején és megalapítja életének egyik legnagyobb művét, a magyar katolikus értelmiség vezető folyóiratát, a *Magyar Kulturát* és két évvel később a kongreganisták országos központi folyóiratát, a *Mária Kongregációt*. Különösen a *Magyar Kultúra*, amely idestova harminc esztendő óta — ismételjük — a magyar katolikus értelmiség vezető folyóirata és szellemi irányítója, jelentett valószínű forradalmat abban a légkörben és környezetben, amely a századeleji magyar szellemi világot jellemezte. A szalonképesített istentagadás, az egyház és intézményeinek szabad, korlátlan gyalázása, kigúnyolása és állandó gáncsolása, a féktelen erkölcstelenség pallérozott szavakban és bölcséleti formákban jelentkező elterpeszkedése: íme, ebben a pokoli sötétségben és ellenséges világban kellett meggyújtani a katolikus igazság ördögűző fákláját.

Es ez a fákla világított. Aki meggyújtotta, az nagy ember, vas akarat, hiből élő, Isten országáért harcoló katolikus szerzetes-pap volt. Az ellenség azonnal felszisszent. A szabadkőműves-szocialista-zsidó érdeklő Miklós Andor, Jászi Oszkár és Kunfi Zsigmond irányításával állandó célpontjává választotta a *Magyar Kultúra* „sötét, középkori klerikalizmusát, ultramontán túlzását, tömjén-szagu kulturáskodását”. Akkor nem úgy idézték a *Magyar Kultúra* cikkeit, mint ma, szemforgató kegyeskedéssel és benemváltott mellékszándékokkal.

Akkor dühös vitustáncal ugráltak körül egy-egy élesebb, meztelenebb leleplezését és a „banghapátereskedést” megbélyegzésül mondták csak ki valakire. Ennek a szellemnek késő esőkevényei ma is itt kísértének közöttünk. Természetesen ma félelemmel vegyes tisztelettel állnak annak a „Bangha páternek” a kopersójánál, aki a legtragikusabb évek után még megérte a magyar keresztény gondolat feláradását és minden ellentétes próbálkozást elsöprő felsorakozását.

A *Magyar Kultúra* megalapításának az idejétől kezdve jelennek meg könyvei is. Könyvei sorozatát: *Jellemrajzok a katolikus Egyház történetéből* című munkájával kezdte meg. Ezután a hitvédelem nagyarányu, az új idők követelményeinek megfelelő feldolgozásához kezdett hozzá.

Apologétikai művei a teljes keresztény katolikus bizonyítás összes problémáit felölelik. Sorban jelennek meg: *Nagy kérdések útján; Istenhit és Istentagadás; Jézus istenségének bizonyítékai és A katolikus Egyház isteni eredete*.

Az a nagy társadalmi és világnézeti harc, amelyet még a világháború előtt indított, közben tovább folyt. Megállapításai és a zsidó-szabadkőműves front ellen emelt vádjai szomorú igazolást nyertek a háború utáni összeomlásban. Tisztánlátása ebben a kérdésben ekkor már a szintézisig fejlődött. Ezt a szintézist foglalja össze az 1920-ban kiadott *Magyarország újjáépítése és a kereszténység* című művében. Ebben a könyvében vádolták padjára állítja a három főbűnös: a bankuralmat, az erkölcsnélküli liberalizmus jegyében született zsidó nagyipart és a magyar életet minden vonalon aláásó zsidóságot. Könyve óriási hatást váltott ki és még ma is szellemi megalapozását jelent a tiszta keresztény magyar iátnak.

Működésének kezdete óta szüntelenül hangoztatta a verseny- és életképes katolikus sajtó főbenjáró fontosságát. A világháború folyamán csak még jobban kitűnt ennek a nagy szükség. Bangha Béla a katolikus sajtó ügyének szentpáli értelemben vett apostola lesz. Nyakába veszi az egész országot. Jár, kel, buzdi, meggyőz, kételyeket oszlat el. Pató Pálokat ráz fel a semmittevésből. Munkája eredményeképpen az ország katolikus társadalma meg is

mozdul és már 1918-ban készen áll a hatalmas sajtóalap. A katolikus sajtó ügyének utolsó nagy próbája volt Kun Béláké hohéruuralma, amikor Bangha Béla élete kockáztatásával menti ki a véres verítékekkel összehordott sajtóalapot a vörös hóhérok karmai közül és a vörös-zsidó uralom alá aljasodó magyar fővárosból Pozsonyba viszi.

A forradalom sikeres leküzdése után azonnal kibontja a magyar katolikus sajtó diadalmas zászlaját. Egyszerre három nagy organum hasábjain indul meg a katolikus gondolatot építő munkája. Az *Új Nemzedék* és a *Nemzeti Ujság* a napisajtó terén, a *Képes Krónika* pedig hetenkinti megjelenésében veszi fel a harcot az ellenforradalom elől dohos, sötét rejtekekbe menekült, de lassan újra előrajzó magyar- és keresztényellenes szellemi alvilággal. Ma már bátran elmondhatjuk, hogy munkájuk, harcuk nem volt hiábavaló. Teljesen átalakították a magyar értelmiség, különösen a polgári osztály gondolkodását. Elég, hogy ha az 1930-as Szent Imre-évre, majd a magyar szellemi és vallásos géniusz nagy parádéjára, az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszusra gondolunk. Ezeket az állomásokat, vallásos közgondolkodást és közéletet, éjjeli szentségimádásra leboruló száz- ezres férfisereget csak Bangha Béla ernyedhetlen és akadályokat nem ismerő munkájából érthetjük meg. Ide kell még sorolnunk a lelki-gyakorlatos mozgalmat, amelynek legbensőbb, lelki hatásait csak Isten szíveket és veséket vizsgáló szeme nem tudja felmérni, de amelynek áldásos hatásait egyre jobban megérzi az egyetemes magyar élet.

Ennek az öntudatra ébredt magyar katolikus életnek mindennapi eligazodására és tájékozódására szerkesztette százötven munkatársával a négykötetes magyar *Katolikus Lexikon*-t. Ez a nagy munka ma már közkezen forog, katolikus életünk velejárója és a további haladás egyik fontos lépcsője.

Az apologéta és a sajtóapostol Bangha munkáját csak betetőzi a hit-szónok Bangha páter. Szentbeszédeit a rádió hullámain át száz- ezrek hallgatták. Szószéke a magasabb lelki műveltség nagytekintélyű katedrája volt. Vaslogikájának, az általa felsorakoztatott érvek súlyának és lenyűgöző teológiai műveltségének nem lehetett ellenállni. Szentbeszédeit *Örök élet igéi* címen négy kötetben adta ki.

Apostoli lelkiülete magyarázza meg a dél-amerikai magyar telepesek között megtett misztikus körútját is. Izzig-veig magyar lelke azokhoz is el akarta vinni a keresztény magyar gondolat diadalmos előretörésének a híret, akiket bűnös nemtörődömség és az országba betolakodott idegenek mohó kapzsisága kitért, elűzött saját otthonukból. Ezt az útját *Dél Keresztje alatt* című utleírásában rajzolja meg.

Egy emberöltő fáradhatatlan munkájával a háta mögött nagy vizsgáztatására szolgált az a fiatal magyar katolikus értelmiség, különösen ennek az értelmiségnek az elítje, a katolikus írógárda, amely nagy szellemének világánál nőtt fel. Ez az írógárda már európai irodalmi színvonalon képviseli a katolikus igazságot és döntő befolyással van a magyar szellemi életre. Büszkéek vagyunk erre, de egy pillanatra sem feledkezünk meg arról, hogy ezt a büszkeséget a nagy magyar jezsuita, Bangha Béla tette lehetővé.

Életének utolsó nagy vállalkozását, a nyolc kötetes nagy magyar egyetemes egyháztörténelmet már nem tudta befejezni. Eddig hat kötet jelent meg belőle.

Nem mulaszthatjuk el, hogy a transzylvániai magyar katolicizmus zászlaját is meg ne hajtjuk a magyar katolikus élet nagy halottja előtt. Különös hódolattal és szeretettel tesszük ezt a transzylvániai magyar katolikus sajtó. Kevesen tudják azt, hogy Bangha Béla hatalmas alakja ott állott ennek a sajtónak a bölcsőjénél. Határozott fellépésének, lángoló lelkének nagy része van abban, hogy a kételkedések, habozások és kislelkűség dacára is elindult göröngyös útjára itt nálunk is a katolikus napisajtó. Ez a napisajtó szellemi örökségének tekinti a nagy magyar jezsuita határozott, erős elindító akaratát. Ennek a szellemi hagyománynak szívós, kitartó megvallásával, Bangha Béla élete útjának világító példájával maga előtt, kész vál-

Jalni minden nehézséget és feladatot. Nem torpan meg a kislelkűség, a kicsinyes intrikák, a szintelen, kozmopolita posvány-lelkületben tespedő transzylvániai magyar macskazugok előtt. Ezzel a bátor harcállalással adóznak Bangha Béla emlékének, a transzylvániai keresztény magyar gondolat elkötelezett munkásai.

(k. n.)

P. Bangha Bélát szombaton délután temetik

Budapestről jelentik: P. Bangha Béla holttestét szombaton reggel ravatalozzák fel a Szent István bazilikában. Délután 11 órakor a központi sajtóvállalat mondat gyászmisét az elhunyt lelkiüdvéért. A besztercebányai szertartás délután 3 órakor kezdődik, majd a gyászmenet az Andrássy-úton, az Erzsébet-körúton és a Rákóczi-úton áthaladva kíséri P. Bangha Bélát a Kerepesi-úti temetőbe, ahol a Jézus Társaság sírboltjában helyezik örök nyugalomra.

Az *Osservatore Romano* hosszú cikkben méltatja a nagy magyar jezsuitát. Kiemeli életéből a társadalomtudományok telt szolgálatait és azt, hogy a katolikus hitnek törhetetlen apostola volt Magyarországon három évtizeden keresztül.

A római Collegium Germanicum Hungaricum új épületének alapkövetétele

Rómából jelentik: Vasárnap ment végbe a római Collegium Germanicum Hungaricum új épületének ünnepélyes alapkövetétele. Az új épület a lebontott régi épület közelében ugyan, csak a Via San Nicola a Tolentinón fog felépülni. A Collegium növendékei, a germanikusok, akiket téglavörös ruhájuk miatt „gyalogos biborosoknak” nevez az olasz kedélyosság, az új épület elkészültéig a Palazzo Venezia közelében levő Gesu templom melletti jezsuita kolégiumban laknak. Az ünnepélyes alapkövetételel megjelent Pizzardo biboros, a tanulmányi kongregáció biboros-elnöke és P. Ledochowszky, a jezsuiták generálisa is.

A május havi légvédelmi előadások sorrendje Oradean

A város légvédelmi hivatalának közlése szerint a május havi légvédelmi előadásokat a Katolikus Kör nagyertermében **délután 3-tól 5-ig** fogják megtartani a következő sorrendben:

Május 2-án az A kezdőbetűsök.
Május 3-án a B kezdőbetűsök.
Május 4-én a C kezdőbetűsök.
Május 6-án D kezdőbetűsök.
Május 7-én az E kezdőbetűsök.
Május 8-án az F kezdőbetűsök.
Május 9-én a G kezdőbetűsök.
Május 11-én a H kezdőbetűsök.
Május 13-án az I kezdőbetűsök.
Május 14-én a J kezdőbetűsök.
Május 15-én a K kezdőbetűsök.
Május 16-án az L kezdőbetűsök.
Május 17-én az M kezdőbetűsök.
Május 18-án az N kezdőbetűsök.
Május 20-án az O kezdőbetűsök.
Május 22-én a P kezdőbetűsök.
Május 23-án az R kezdőbetűsök.
Május 24-én az S kezdőbetűsök.
Május 25-én a T kezdőbetűsök.
Május 27-én az U kezdőbetűsök.
Május 28-án a V kezdőbetűsök.
Május 29-én a Z kezdőbetűsök.

Az előadásokon kötelesek résztvenni úgy a férfiak, mint a nők hetéves kortól 80 éves korig, kivéve azokat, akikre a légvédelmi törvény 6-ik és 7-ik szakasza vonatkozik.

Korompai Iózsóf:

Az örök élet érettségijén Ára tűzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés értelmének valóságos zsoltára és himnusza ez a könyv.

**MAGYAR
FEJFÁJÁS
ELLEN: BERETVÁS
pasztilla!**

Montevideói magyarok levele

*

Oradea-Nagyvárad, április hó.
A huszas években és a harmincas évek elején is helyenkint szinte már a népvándorlás jellegét öltötte a kivándorlás Erdély magyaroktól vidékeiről Délamerika felé. Iparosok, munkások, földművesek nagy tömegekben vettek búcsút Erdély városaitól, falvaitól s a földreform során felosztott nagybirtokok tanyáitól, ahol, úgy látták, nem találják meg többé megélhetésüket. Fájdalmas vérvesszőség volt ez az erdélyi magyarság számára, amelyről csak elmélkedni tudtunk, de segíteni rajta — nem.

Nagyváradon csak egyetlen magyar család. Szlopp Fülöp építőmester családja három fiútól búcsúzott el 1930-ban és a rákövetkező évben. Mind a három fiú — Gyula, András és István — Uruguay felé vette útját. Jól értik a mestersegüket, a vasszakmát, azért hamar elhelyezkedtek odakint és biztosították megélhetésüket. Kettő közülük meg is házasodott s különösen az első időben gyakran írtak haza, még pénzt is küldözgettek, amíg édesapjuk le nem intette őket: „Hagyjátok a pénzküldést, nincs szükségem reá.”

Az Independentei utcán, szép, félemeletes, saját házában lakik Szlopp Fülöp építőmester, aki pár éve már nyugalmas, magánzó életet folytat.

— És hogy tudta elengedni három fiát is? — kérdeztük.

Mosolygott.

— Maradt még kettő itthon. Ezeket már nem engedem el. Igaz, hogy most már nem is nagyon éreszenék ki őket az országból.

Aztán a következőket mesélte fiai kivándorlásáról, elhelyezkedéséről, életmódjáról:

— Nem volt munkájuk s montevidói magyar ismerőseik hívták, esalták őket. És mihelyt leszereltek, elhatározták magukat az útra. Kettő közülük, Gyula és Bandi épp most, tíz évvel ezelőtt, Szent György napján utazott el, a harmadik, Pista, egy év múlva követte őket. Bizony nem olcsó mulatság ez. Csak a hajójegy 18 ezer lei volt s egyéb költségekkel együtt személyenként több mint 25 ezer leibe került a három fiú kivándorlása... Az elhelyezkedésük könnyen ment. Gyula fiam már a hajón megismerkedett egy mérnökkel, aki mikor megérkeztek, mindjárt alkalmazta őt is, az öcsét is, 80 peso havi fizetéssel, ami körülbelül 40 dollárnak felelt meg akkor. Gyula fiam azóta művezető s magához vette Pista fiamat is, aki borbély volt eredetileg, már volt is önálló műhelye odakint, de jobbnak látta a vasszakmára pártolni át. Ez a fiam később Braziliába, San Paulba ment át s ott is házasodott meg. Egy újvidéki magyar leányt vett el feleségül, akinek édesapja a szerb megszállás után elvesztette állását és családjával együtt kivándorlásra kényszerült... Pista fiamnak gyermeke is van, pompás kis fiú, aki éppoly jól beszél magyarul, mint portugálul... Gyula fiam azonban spanyol nőt vett feleségül...

Képeket mutatott. Egy kis fényképgyűjteményük van Uruguayból, Braziliából. Pista felesége: és kislányával a tengerparton. Bandi pálmafák alatt egy sokemeletes szálloda előtt. Gyula saját gépkocsiján egy magyar vadásztársasággal kint a zöldben.

— Ez a legnagyobb szórakozásuk. — tette hozzá. — Kirándulnak, vadásznak, halásznak, hajókéziknek. Nagy ott a szabadság. Nem kell vadászati engedély, halászati engedély. Kimegy a vadász s 10 annyi nyulat, amennyi az autójába belé fér... Ugyanígyen szabadság van a munkavállalás terén is. Nem kérnek iparigazolványt, állampolgársági bizonyítványt, csak érteni kell ahhoz, amibe az ember belefog. Az én fiaim is román állampolgárok a mai napig is.

— S nem készülnek hazajönni? — kérdeztük.

— Ezt a kérdést mi is feltesszük nekik majd minden levelünkben. De erre mindig elfelejtenek válaszolni. Tavaly még írták, hogy egyszer, mikor nem is gondoljuk, váratlanul betoppannak, de mostanában hallgatnak erről is. A háborút érzik ők is, egyre nő ott is a drágaság anélkül azonban, hogy emelnék a fizetésüket. De azért elég jól megélnék. Igaz: arról, hogy vagyont is gyűjtsenek, szó sem lehet. És éppen ezért nincs sok remény a visszatelepülésükre.

A derék építőmester arca kissé elborult.

— Lehet, hogy nem is látom többé őket.

Majd hozzátette:

— De magyar voltukhoz ragaszkodnak. Leginkább magyar társaságban forognak, olvasnak magyar lapokat s mindenről éppúgy tudnak, mint mi. Amióta kitört a háború Európában, ritkábban írnak s néha légi úton küldik leveleiket, mert a repülőgépekben jobban bíznak, mint a hajójáratokban...

— S vajjon a nagy tengeri csatát, amely Montevideonál lezajlott, az Admiral Graf Spee nevű hajó pusztulását látták-e a fiúk?

Ez foglalkoztatta a Szlopp-családot is. Meg is kérdezték, kaptak is rá választ Uruguay fővárosából, március 30-iki kelettel. A napokban érkezett meg a levél; több mint három hétre van szüksége onnan idáig.

— Ami azt a tengeri csatát illeti, — írja Szlopp András, a Montevideoba származott nagyváradi vasművész, — arról csak annyit tudunk mi is, amennyit az újságok megírtak, mert ez az ütközet az uruguayi vizeken kívül, a parttól 140 kilométerre zajlott le. De ami az ütközet után történt, az mind itt játszódott le a szemünk előtt... Mondhatom, szép látványosság volt. Vasárnap délután lévén, az egész város kint volt nézni, mikor megy ki a „Graf Spee” és hogy megütközik-e az angol csatahajókkal, amelyek ott vártak rá a kikötő előtt. Mi is ott álltunk a parton, a bábészködők sorfalában egész délután. Hat óra néhány perckor kiindult a hajó a kikötőtől, de alig hagyta el a bejáratot, megállott és tíz percre reá rettenetes robbanás reszkettette meg a levegőt, utána másik, harmadik robbanás következett; mindenki azt hitte, hogy már meg is kezdődött az ütközet. Arra senki se gondolt, hogy a németek maguk robbantják fel azt a gyönyörű hajót, mert az olyan szép volt, amilyent még nem láttunk erre felé, pedig itt a világ minden részéből megfordulnak hajók. Hat napig égett. Három napon át éjjel-nappal hallatszottak a robbanások, de emberéletben nem esett kár, mert a hajó személyzete idejében két vontató hajóra szállt és Buenos Airesbe ment át.

Három fényképet is mellékel Szlopp András a levélhez. Az egyik látszólag sértetlenül büszke szépségében úgy ábrázolja a Graf Speet az angol túlerő elől egy derekasan megívott küzdelem után a montevidói kikötőbe menekült. A másik felvétel a robbanás után készült: a hajó fekete füstfelhővel körülvéve ég. A harmadik kép úgy ábrázolja a hajót, ahogy a montevidóiak ma is látják: tornyával és fedélzetének egy részével kiemelkedve a vízből, mert, mint Szlopp András is írja „itt sehol sem nagyon mély a víz; csak annyira süllyedt el a hajó, amennyire a képen teteznek látni.”

JAVOR BELA

Apadás — az Olt mentén

Irta: N. Tóth István (Hidvég)

Aita-Mare-Nagyajta. A háromszéki erdővidék, egyik legcsinosabb községe, — a szép tulipánok és vadrózsák termőhelye. Csak a turáni síkon lehetnek ilyen tulipánok, ahol tudvalegőleg a réteket úgy ellepik, mint a gyermekláncfű. Már a rovásírás idején, ezzel a virággal díszítették a pásztorbotokat őseink, azóta is hűséggel ápolják ezt a magyar virágot az Olt mentén.

Magas kőfalakkal körülvett öreg vártemplom, — némán figyel a folyó kanyargásait, — amint a Hargitahegység egyrésztét körül nyaldossa, hogy aztán végkép megszökjön szülőföldjétől. Ez a furfangos és rakoncátlan folyó, messze vidékek eliszaposítója és megtermékenyítője. Áradások idején tengerre változtatja a völgyeket, pirospüskösd napjára azonban, a fojtogató iszap alól is újra előtör a zöldelőret és kalászt ringató vetés.

Azt mondják minden nép magán viseli az illető vidék karakterét.

Egyidőben népes község és járási székhely volt, — most kihalt, — illetve „kihálófélben lévő” csendes kis falu.

Lakossága 1910-ben, 1417 lélek, 1920-ban már csak 1376. Felekezeti megoszlása 1910-ben: római katolikus 145, ág. ev. 10, ref. 403, unit. 706, gör. kat. 2, gör. kel. 151.

Ebben a községben 1937-ben egyetlenegy református gyermek sem született, ellenben ugyanabban az évben, 7 református embert temettek el. Pedig közel félezer lelket számlálnak.

1937-ben a római katolikusoknál 4 gyermek, az unitáriusoknál 18 gyermek, a gör. keletiekéknél 4 gyermek született.

Egyes helyeken vajjon mi lehet az oka a nagymérvű születéscsökkenéseknek. Vajjon a népek és nemzetek gyászos temetőjét előkészítő családi humilástól és gyermekáldástól való irtózás hová vezet a mi népünk életében? Vajjon a gyermekesirát eltemető bűnös világnézet fertőző iszapja alól előbujhat-e még, sűrű, tömött kalászt hordozó vetés.

A vadvezéket mederbe lehet szorítani, de a gyermekáldás ellen bűnös úton tenyésztő vadhajtasokat, ki tudná megmondani, hogyan lehet eredményesen nyesegetni.

Az olaszok államférfia mondotta, hogy „a szám hatalom.” Minket kisebbségi népeket és annak falun élő fiait közelről érdekel ez a kérdés, mert csak „az ekével és gyermekkel” vehetjük fel az élethalál harcát. Idevonatkozólag örvendetes, vagy megdöbbentő képet a száraz statisztikai adatokból olvashatunk ki.

Ezelőtt mintegy ötven évvel Európában kb. 45 születés esett ezer lélekre évenként. Ma a szaporább államok közé tartozik az, mely a 25-öt eléri. Igaz, hogy ezelőtt kb. 30 lélekalálkozás is esett ezer lélekre, ma pedig a kultúrállamokban ez a szám 10—12-re csökkent. Ez utóbbi számot azonban már csökkenteni nem lehet. Viszont ha a születési arányszám az „ajtai norma” szerint csökkenne, úgy nemcsak visszaesés, de a földről való teljes kipusztulás következne be.

Néhány állam születési arányszáma az 1929-i adatok szerint: a születések gyakoriságának sorrendjében: Svédország 15.2 ezer lélekre, Nagy-Britannia 16.7, Ausztria 16.7, Svájc 17.0, Norvégia 17.7, Franciaország 17.7, Németország 17.9, Belgium 18.2, Dánia 18.6, Amerikai Egyesült Államok 18.9, Ausztrália 20.3, Csehszlovákia 22.4, Hollandia 22.8, Kanada 24, Magyarországon 25.1. Olaszországban 25.2, Spanyolországban 28.8, Lengyelország 32.3, Portugália 32.3, Japán 32.7, Románia 34.3, Egyiptom 43.7.

A születési arányszám Romániában csökkenést mutat az utóbbi években. 1922-ben még 34.3 ezrelék, — 1934-ben már csak 32.2 ezrelék, — ugyanez évben a halálzási ezrelék 19.6.

Az egész országban legkedvezőbb a születési arányszám „Csikországon”, — mely az országos átlagot is felül múlja. Háromszék, ennél a kérdésnél a pad alatt marad, amennyiben 1934-ben a születési arányszáma csupán 24.06 volt, igaz, hogy a halálzási arányszám ebben a megyében csak 13.96, így jóval kedvezőbb az országos átlagnál. A megye 105 községéből kb. 42 mégis úgy fog, mint az égő gyertya, — részben a születéscsökkenés, részben pedig a nagymérvű elvándorlás folytán.

Amint látjuk, ötven év alatt a felére zuhant a születések száma, pedig a föld akkor sem volt több, — talán az igények voltak kevesebbek.

Ajta határa, 2464 hold művelhető föld, a fejkvóta tehát nagyobb a megyei átlagnál. Földjei előggé termékenyek, gazdái pedig igazán értelmes, szorgalmas és törekvő kisgazdák áll, egyetlen kisebb középirtokossal. Összetartó, fejlett gazdasági és szövetkezeti érzékkel bíró nép lakik itt.

Ebben az egykézű községben valamikor gyermekeseregkacagástól volt hangos az utca. 1896-ban pl. Boda Samu, Útő András uramék, — Szolnoky Irén segítségével — még 235 gyermeket tanítottak az elemi iskolába a betűvetés tudományára.

Sok tanult ember került ki ebből a kis faluból, akik a meszeibe szakadva is támogatták egyházaikat és szeretettel gondoltak vissza az oltmenti füzesekre, a Zathureczky-kúria feletti öreg tölgyre és a vártemplom tövében lévő gondozatlan temető kidőlt fejfáira. Talán sehol a világon, annyi gondozatlan temetőt nem lehet látni, mint Háromszéken. Pedig a jelen a múltból táplálkozik és arra építhető fel a jövő. Az élők a saját jeltelen sírjukat ássák, — amikor a múltat elhanyagolják.

Ez a falu egykor, a nagy emberek és nagy ére nyek kitermelője volt. A XVII. században Cserey Mihály krónikáiról, vizontagságos élete után, ajtai

magányában visszavonulva, itt írta meg Erdély történelmét. Itt is halt meg, 1756. április 22-én, — vajjon nyílik-e tulipán a sírján? Cserey egyidőben Apafi Mihály fejedelem mindenható miniszterének, — Teleki Mihály uramnak volt a titkára. A Rákóczi felkeléskor jószágait elvették, őt és családját pedig elzárták. Az apja, — Cserey János is, 7 évi várfogságot szenvedett a fogarasi börtönben, — a Bélydy-féle mozgalomban való részessége miatt. Akkor sem volt fenéki tejfő az élet.

Itt született Benkő József történetíró és Kriza János unitárius püspök és költő. Kriza a „vadrózsák” című gyűjteményével maradandó irodalmi nevet szerzett magának, emléktábla őrzí a nevét a vártemplom alján lévő, kis paplak homlokán. De ki tudná mind felsorolni — az érdemeket nevéit.

*

Az ajtai oltmenti füzesek felől háthoronzagotán fúj a szél, annyi öngyilkosság, vízbeugrás sehol sem történik, mint itt. Az üresen maradt bölcsőket a padlásra rakják, — vagy fejfákat faragnak ahelyett. A beclott eszű anyákat, vajjon mi hajtja a víznek? Mondják, hogy a templom küszöbét kevesen koptatják. Helyzetjavulást várni csak ott lehet, ahol az erkölcsi megújulás áttöri az iszapot.

Egy kisebbségi nép életében a születési arányszám emelkedése mindennél fontosabb. Mégis milyen keveset foglalkozunk ezzel a kérdéssel.

Házát — karddal szokás szerezni, — tartósan megtartani azonban csak ekével — és bő gyermekáldással lehet.

Véget ért a jugoszláv kereskedelmi miniszter budapesti látogatása

Budapestről jelentik: Andres jugoszláv kereskedelmi miniszter és felesége négy nap budapesti tartózkodás után hétfőn délután fél 3 órakor a menetrendszerű gyorsvonattal elhagyta a magyar fővárost. A miniszterrel együtt utazott kísérete is. A jugoszláv minisztert ünnepélyesen búcsúztatták a Keleti-pályaudvaron, amelynek előcsarnokát erre az alkalomra feldíszítették. Dr. Varga József kereskedelmi és iparügyi miniszter gépkocsin hajtatót

a Duna-palotába Andres miniszterért és a pályaudvarra kísérte. A búcsúztatáson megjelent a magyar gazdasági élet több vezető személyisége és ott volt a jugoszláv követség egész tisztikara is, élén Rasics követtel.

Varga József kereskedelmi és iparügyi miniszter igen melegen búcsúzott el jugoszláv kartertársától. Andres a szalonkocsi ablakából még hosszasan intezett a pályaudvaron egybegyűltek felé.

Az EMGE évi közgyűlése

Cluj-Kolozsvárról jelentik: A megújodott Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület hétfőn tartotta meg rendes évi közgyűlést a kolozsvári Capitol mozgószínházban.

Hétfőn reggel 9 órakor az EMGE központi székházában dr. Szász Pál elnökletével az igazgatóválasztmány tartott ülést. Az igazgatóválasztmány a közgyűlésre beérkezett javaslatokat tárgyalta meg. Örömmel vette tudomásul, hogy br. Atzél Ede 6000 leies tanulmányi alapítványt ajánlott fel azon földműves iskolát végzett magyar gazdajfiaknak, akik hazatérésük után a legtöbbet cselekedtek és dolgoztak a közeért.

A közgyűlés délelőtt 11 órakor vette kezdetét. Az elnöki emelvényen dr. Szász Pál országos elnök, Máriaffi Lajos, gr. Teleki Béla és Kádár István alelnökök, Telegdy László ügyvezető alelnök, Török Bálint igazgató és dr. Asztalos Sándor jogtanácsos foglalnak helyet. A többszáz közgyűlési tag soraiban ott láthatjuk falutársadalmunk minden rétegét.

Dr. Szász Pál az EMGE országos elnöke bejelentette, hogy a közgyűlés megtartásához az illetékes hatóság kiadta az engedélyt s hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlés határozatképes. Majd kegyeletteljes szavakkal emlékezik meg az elmúlt év folyamán elhunyt EMGE tagokról, akiknek neveit jegyzőkönyvben örökítik meg. Az elnök ezután bejelenti, hogy hódoló táviratot küldenek Öfelsége II. Károly királynak és üdvözlő táviratokat a kormányelnöknek, a földművelésügyi, belügyi és kisebbségi minisztereknek, továbbá dr. Tataru Coriolannak, a Szamos tartomány királyi helytartójának.

iratokat a kormányelnöknek, a földművelésügyi, belügyi és kisebbségi minisztereknek, továbbá dr. Tataru Coriolannak, a Szamos tartomány királyi helytartójának.

Ezután dr. Szász Pál elnök nagyszabású beszámolóban ismertette az EMGE elmúlt évi működését, a kormányhatalommal folytatott tárgyalásokat, majd ismertette az EMGE akcióit, amelyek úgy a vetőmag, mint tenyészállatació tekintetében sikeresek voltak. Hangoztatta a tagok összetartásának szükségességét s a mezőgazdasági laboratórium létesítésére vonatkozó akcióról is beszámolt. Végül köszönetet mondott munkatársainak és az előadók rendezőinek.

A gyűlés résztvevői egyhangulag elfogadták az évi jelentést, amelyhez több hozzászólás hangzott el. Végül Telegdy László ügyvezető alelnök az EMGE zárszámadásait és jövő évi költségvetési tervezetét ismertette, amit a közgyűlés egyhangulag elfogadott, illetve a felmentvényt megadta. Majd több EMGE tag javaslatát olvasta fel, mely azt célozza, hogy az EMGE tagdíját fokozatosan a birtokok arányához viszonyítva emeljék és ezáltal lehetővé tegyék az egyesület munkájának teljesebb és eredményesebbé tételét. Az indítványt Kovásznay János angyalosi földbirtokos indokolja meg.

A közgyűlés a tagdíjemelésre vonatkozó javaslatot nagy lelkesedéssel fogadta.

A közgyűlési tagok délben a főtéri Amerika étteremben közebében vettek részt.

A világhírű

NEUMANN varrógépek
kerekpárok

TORPEDO írógépek

MENDE rádiók

egyedárusítása

Bazilli Mihály

Oradea—Nagyvárad,
Lazar Aurel utca 1.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ORADEA, II. KÁROLY KIRALY-UT 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk sz.: 80.037. Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Véres május

Május, tündérszép hónap, virágborulás, tavasz kedvek hónapja: hittel bizalommal köszöntünk. Vér áztatja ugyan a földet legnagyobb részén, gereblye, ásó, kapa, kasza és a tavaszi munkálkodások sok más szelíd szerszáma helyett puska, gépfegyver, gázbomba, ágyúcső van az emberek kezéig, mégis hittel köszöntünk, május, mert te gyakran hoztál békét az embereknek és virágaid nem frissenásott sírokra, hanem frissen serkent munkakedvek eredményeire hullatták szirmaikat. Május, Mária örökszép hónapja, hozd meg azt a felszabadulást az idén is, felszabadulást a feszültségekből, felszabadulást a háborúk szörnyűségei közül. Boldog Asszony, anyánk, Mária, könyörögj az emberiségért, hiszen Te vagy a legszentebb Asszony, Te szenvedted a legtöbbet minden asszonyok között s a Te áldozatod volt a legnagyobb is. Májusi harmatot hullasson az ég, ne gyilkoló gázt és bombaesőt. Májusi örömeik költözzenek a szívekbe gyűlölségek és haragvások, irigységek és cselvetések helyett. Ezért könyörgünk Hozzá, Mária. Boldog Asszony anyánk s hisszük, hogy a Te közbenjárásodat a szenvedő emberiségért, meghallgatja a jó Isten és orgonavirágzások illatával teregeti be a sok, sok fájó sebet, amit az utóbbi esztendő véres májusai ütöttek a szíveken. (h. ö.)

Lapunk legközelebbi száma május elseje törvényes munkaszünetére és Áldozócsütörtök után, pénteken, a rendes időben jelenik meg.

MEGHALT VOLK MIHÁLY C. KANONOK. Timisoara-Temesvár. Saját tud. Csütörtökről péntekre való éjjelen Gyertyámoson meghalt Volk Mihály c. kanonok, nyugalmazott perjámosi plébános. Az elhunyt kanonok 1864-ben született Gyertyámoson, 1887-ben szentelte pappá Németh József felszentelt püspök. Káplán volt Óbédán és Ujaradon, majd Temesvárra került. Előbb a józsefvárosi plébánián működött, mint káplán, majd a Szent Imre finevelde prefektusa és székesegyházi híszónok volt hét esztendeig, 1900-ban papneveldei aligazgató lett s ezt a hivatalt nagy körültekintéssel és odaadással kilenc esztendőn át viselte. 1909-ben Bakova, 1920-ban Perjámos plébánosává nevezték ki. Volt közben rékási esperes, majd 1926-ban címzetes kanonok lett. Perjámoson működött aztán 1936 őszén bekövetkezett nyugdíjaztatásáig. Volk Mihály kiválóan képzett, széles látókörű, elveitől nem tágtól, erélyes ember volt, emellett mindenki-vel szemben mindig szívélyes, szeretetreméltó, mindennek felette pedig igazi papi lelkiélet. Nyugalombavonulásakor Gyertyámosra költözött, bátyjához. Már nyugállományban volt, amikor jubiláris aranymiséjét mondotta. Hetvenhat éves korában halt meg. Az elhunytat a gyászházban ravatalozták fel, majd szombaton áttették a ravatalt a templomba. A gyászszertartás elvégzésére Wegling János apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő utazott Gyertyámosra.

Helyreigazítás. Lapunk vasárnapi számában „Hadihajón” című versbe értelemzavaró sajtóhiba csúszott be. Az első sor első szava: „templomajtó” helyett „templomhajó” olvasandó.

FILMBE ILLÓ REVOLVERES RABLÁS EGY FRANCIA VÁROS FŐUTCÁJÁN. Párizsból jelentik: Bordeaux főutcáján egy ismeretlen férfi revolverrel a kezében megtámadott egy pénzbeszedőt és félmillió frankot vett el tőle. Azután villámgyorsan gépkocsiba ugrott, üldözőire többször rálőtt és elmenekült.

A Magyar Népköztársaság nagyváradi irodájának telefonszáma 19-74.

IFJ. SZÉKELY GYULA HALÁLA. Ifj. Székely Gyula, Székely Gyula nagyváradi igazgató-tanító és neje, született Kende Amália fia, vasúzeti tisztviselő életének 33 évében rövid betegség után Szolnokon hirtelen meghalt. Temetése ugyanott hétfőn délután ment végbe. A megholdogult lelkiüdvéért engesztelő szentmise áldozatot folyó hó 4-én, szombaton 9 órakor a Szent László plébániatemplomban fognak az Egek Urának bemutatni. Szüleinek kívül gyászolják nővérei: Székely Margit Gertrud szociálistestvér, Both Zoltánné Székely Klára, sógora Both Zoltán és kiterjedt rokonság.

VISSZAÁLLITOTTÁK A HEGYKÖZSÉGEK AUTONOMIAJÁT. Aradról jelentik: Pénteken értesítés érkezett az aradi szőlészeti szindikátus elnököhöz a földművelésügyi miniszter, unitól arról, hogy Ionescu-Sisest földművelésügyi miniszter az érdekeltek részéről megajánló óhajnak eleget téve, addig is, amíg a vonatkozó új törvény elkészül, visszaállítja a hegyközségek autonómiaját. Az intézkedésnek megfelelően a hegyközségek ismét megkezdik a működésüket és visszaállított autonómiajuknak megfelelően döntenek majd a folytonosság visszaállításáról és a tisztújításról.

A FRANCIAORSZÁGI POSTÁT ROMÁNIAI KERESZTÜL IRÁNYITJÁK SVÉDORSZÁGBA. Párizsból jelentik: A Franciaországból Svédországba irányuló postai küldeményeket a jövőben Románián és Oroszországon keresztül juttatják el rendeltetési helyére.

Május 1-én nyílik meg a sighet-i Vöröskereszt ingyen rendelője. Saját tud. A Vöröskereszt Máramaroszigeti tagozata már a múlt év folyamán modern épületet építtetett a Gh. Sincsei utcában. Az építkezés a napokban befejezést nyert, ami lehetővé tette, hogy május 1-én az ingyenes orvosi rendelőt a város szegényei részére megnyissák. Az orvosi rendelőben szakorvosok állnak a szegény betegek rendelkezésére.

TIZEZER MUNKÁS VONUL FEL BAIA-MAREN MÁJUS 1-ÉN. Saját tud. Az északi országrész területén a május 1-i ünnepek Nagybanynán lesznek a legnagyobb méretűek. Az ünnepség megszervezésén a „Munka és Jóléte” szervezet fáradozik. A nagybányai munkásságon kívül az egész bányavidék munkástömege felvonul ebből az alkalomból Nagybanynán. Mintegy tizezer munkás részvételre számítanak. Itt írjuk meg azt is, hogy Hájttájer Pál szatmári csipkegyáros a saját elhatározásából fejenként 50 leit adott munkásainak azzal az indoklással, hogy pénz nélkül senki sem ülheti meg méltó módon a munka és jóléte ünnepét.

160 zsidó család vándorolt ki Maramures megyéből Kanadába. Sighet-Máramarosziget. Saját tud. Máramaros megye területéről 160 zsidó család vándorol ki Kanadába. A kivándorlók túlnyomó része földműves.

EZER CIGÁNYZENESZ MUZSIKÁJA MELLETT TEMETIK MAGYARI IMRÉT. A MAGYAR CIGÁNYOK KORONÁZATLAN KIRÁLYÁT. Budapestről jelentik: Magyar Imrét, a 46 éves korában váratlanul elhunyt világhírű cigányprimást lapértésülések szerint ezer cigányzenész kíséretében délután utolsó útjára. Az Esti Kurir szerint beszéltek, hogy amikor Magyar legutóbb a rádióban játszott, már érezte, hogy közeledik halála s azt mondta, hogy saját búcsúztatására még egyszer utoljára eljátsza kedvence nótáját. „Lehullott a rezgő nyárfa...” kezdetű dall. Az ezer pesti cigányzenész is ezt a nótát játszta Magyar Imre temetésén.

Halálragzózott egy vasuti munkást a vonat. Säcueni-Székelyhid. Saját tud. A közeli napokban az egyik éjjeli vonatot a székelyhídi pályaudvaron elütötte Jakob György 40 éves, nős, öt gyermekes vasuti munkást. A munkában levő szerencsétlen ember nem vette észre a közeledő vonatot, amely azután darabokra tépte. Mivel büntény esete nem forgott fenn, az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

Ötletes hirdetéssel lendítette fel üzletét egy vendéglős. Egy porlandi vendéglősnek igen rosszul ment az üzlete. Néhány héttel ezelőtt egy hirdetés következtében az üzletmenet megváltozott és ma a város egyik legjobban menő vendéglője. A vendéglős kirakatába a következő szöveget táblát helyezte el: „Jöjjen be és egyék nálam valamit, mert különben ön is, ön is éhesen maradunk”.

Öngyilkosságot követett el a sighet-i fogházban az egyik állinspektor. Saját tud. Hirt adtunk arról, hogy a sighet-i rendőrség őrizetbe vette és az ügyészségnek adta át Gh. Scovárza állinspektor, aki több városban és Máramaroszigeten is különböző szélhámoskodást követett el. Scovárza állinspektor a múlt napok folyamán a máramaroszigeti fogház asztalos műhelyében öngyilkosságot kísérelt meg, de tervét idejekorán észrevették és megakadályozták.

KÉT NAGY TÜZVÉSZ. Krakkból jelentik: Censtochova közelében Loiki falu háromnegyed részét, 46 házat, tüzvész pusztította el. Egy másik nagy tüzvész Klobuk mellett Lobondo faluban pusztított. Utóbbi helység körülbelül 30 kilométernyire északnyugatra fekszik Censtochovától.

Halálozás. Fiatalon, — alig huszonnégy éves korában — elhunyt Temesváron Bild Olga, a Prohászka-féle malom tisztviselőnője, néhai Bild Rezső vaskereskedő leánya. A katolikus leány-mozgalom ismert, népszerű alakja volt. Hosszabb ideje súlyosan megbetegedett. Hozzá tartozói mindent elkövettek megmentésére s külföldön is jártak vele, — hasztalan. Özvegy édesanyja és két fivére gyászolják. — Temesváron elhunyt Láng Gabriella, néhai Láng Dávid helybeli józsefvárosi apátplébános testvére, hatvannégy éves korában. Megemlítendő, hogy csak három héttel ezelőtt halt meg a most elhunytak nővére, Láng Alojzia.

TILOS A PETRÓLEUMFINOMÍTÓI BERENDEZÉSEK ELADÁSA ES LESZERELÉSE. Bucarestből jelentik: Nettal Gheron, petróleumügyi főbiztos az 1940 január 17-iki törvényben foglalt felhatalmazás alapján rendeletet adott ki, amely megtiltja a petróleumfinomító, petróleumtermékfeldolgozó művek berendezésének a főbiztos engedélye nélkül történő eladását, bérbeadását, elidegenítését, egészben, vagy részben való leszerelését, tekintet nélkül arra, hogy azok működésben vannak-e, vagy sem. A négy szakaszból álló rendelet további része az ellenőrzést és a büntető szankciókat tartalmazza.

Temetés. P. p. Gavril volt városi nyugdíjas 40 éves korában meghalt. Temetése május hó 1-én délután 4 órakor lesz a Str. Vilson 61. sz. alatti lakásáról az Olaszai temetőbe. (Caritas.)

Apcóhirdetések

Allást nyec szavanként 2 lei

40-45 év körüli minden állandó lak-hellyel, azonnal felvétetik. Oradea-Nagyvár, Str. Lahovary 33.

Adás-vétel

Eladó

3 szobás modern új ház 330.000, másik két szobás modern új sarokház 350.000, másik 1x2 szobás lakás nagy pincével, 4x1 szoba, konyha, éléskamara, 1 üzlet, nagy telek, déli-oldal 440.000. — Strand mellett gyönyörű szőlő 5 szobás modern lakással, villany és fűrdőszobával, tehenészet, hízalda, tyúkászat. Biztos megélhetést biztosít. — Földbirtok: 34 kat. hold prima föld, szép lakással és gazdasági épülettel nagyon közel, 1 millió. — Háztelkek, kisebbek, nagyobbak. — Lakás: Olasziban, 3 nagy utcai szoba, fűrdőszoba, központ közelében, teljesen különálló 28.000 májusra kiadó. — Eladó ingatlanokat kérjük bejelenteni. — Horváth ingatlaniroda. — Oradea, Regele Carol-utca 3. Bafiso cserép-kályhalerakat.

Spárga tövek, elsőrangú minőségben kaphatók Horváth Árpád szőlőjében, Oradea-Nagyvár, Cal. Ruinelor 1. (Petőfi-u végén).

Eladó

egy varrógép és egy forgószék. — Oradea-Nagyvár, Str. Eroul Necunoscut No. 15.

Kertrész

olcsón eladó. Oradea-Nagyvár, Str. Ioan Ciordas 38. szám.

Lakás

szavanként 3 lei

Kétszobás lakás, ujonnan festve, mosóházzal, Oradea-Nagyvár, Str. Mihail Serbul 11., kiadó. Ugyanott egy Philipps-hangszóró eladó.

Szülő-lakást,

esetleg kisebb szobákba bérbe veszek. Oradea-Nagyvár, Str. Dima Cantemir 25.

Modern butorozott szoba, fűrdőszobával azonnal kiadó. Oradea-Nagyvár, Sztaroveszky-utca 3. szám.

Kiadó

két szoba konyha, előszoba, fűrdőszobával és egy szoba konyhas lakás. Magánház és virágos udvarral. Oradea-Nagyvár, Eroul Necunoscut-utca 33. szám.

3 szobás,

fűrdőszobás lakás, 2 szobás mellékhelyiségekkel kiadó. Oradea-Nagyvár, Str. Ioan Ciordas 38.

Kiadó

az oradea-nagyváradi hegyen (10 perc a várostól) szép kertes vilában 3 szoba, konyha. Bővebb felvilágosítást a kiadó ad.

Eladó

18 darab szombolya világító üveg tetőcserep. Oradea-Nagyvár Str. Gen. Poetas No. 21

Butorozott szoba azonnal kiadó. Oradea-Nagyvár, I. G. Duca 25. szám.

Az EMGE közleményei:

Avadontermő gyógynövényeket magas áron lehet értékesíteni a Magyar Gazdasági Egylet útján

Kolozsvárról jelentik: Az E. M. G. E., a vadontermő gyógynövények összegyűjtése és értékesítése érdekében tavaly megkezdte akcióját, amelyet az idén szélesebb körben óhajt kifejleszteni. Ezáltal el akarja érni, hogy az eddig pusztulni hagyott értékes vadontermő gyógynövényekből minél több összegyűjtessék, s a sokszor nehezebb fizikai munkára képtelen gyermekek vagy idősebb családtagok számára megfelelő jövedelmet biztosítsanak.

Tavasztól őszig Erdély minden vidékén állandóan lehet gyógynövényeket gyűjteni s most, mikor 60-80 százalékkal magasabbak a beváltási árak, mint a múlt évben, — jövedelmező foglalkozás lett a gyűjtés s olyan emberek is üzletlik, akik koruknál vagy gyengeségük miatt fogva más munkára alkalmatlanok.

Sokat gyűjthetnek az iskolák. Pld. ha a cluj középiskolák három vasárnapi zsákokkal felszerelve kirándulnak a cluj szénafüvekre tavaszi héricset szedni, annyi hérics száradna meg az iskola padlásain, hogy annak árából jó egynéhány szegény tanuló iskoláztatása biztosíthatna.

Jelenleg tavaszi héricset, kékény virágot, ibolya virágfejet, martilapu virágot, gyöngyvirágot, nemsokára bodza virágot, stb. lehet gyűjteni.

Az E. M. G. E. arra törekszik, hogy minél több községben megszervezze e hasznos munkát s minden megyében 1-2 központi raktározó helyiséget létesítsen.

Az E. M. G. E. útján gyógynövények termelésére is előnyös feltételek mellett köthetők szerződéses. Mindennemű felvilágosítást, utbaigazítást készséggel megad az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet Gyógynövénytermesztési Szakosztálya Cluj, Str. Regală No. 16.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület szokásos tavaszi méhészeti tanfolyamát a folyó évben június 2-től 11-ig rendezbi meg. A 10 napos tanfolyam teljesen ingyenes, csupán a jelentkezésnél 100 lei beirási díj fizetendő az Erdélyrészi Méhész Egyesület pénztárába Cluj, Str. Regală 16. szám. A részvételi szándék legalább 5 nappal a tanfolyam kezdete előtt bejelentendő. A tanfolyamon bárki részt vehet korra való tekintet nélkül. A 10 napos tanfolyam befejeztével a hallgatók vizsgáznak és a Szamos Tartomány 9620. számú engedélye alapján bizonyítványt kapnak.

Itt az ideje a gyümölcsfák tavaszi permetyezésének. Mind erre, mind az összes további nyári ápolási munkálatokra vonatkozólag részletes utmutatást találhatunk Török Bálint EMGE igazgató nagy népszerűségnek örvendő, egy éven belül már második kiadást ért a gyümölcsfák kártevői című könyvében. Megrendelhető az EMGE-nél, ára 15 lei, mely összeg postai bélyegben is beküldhető.

A takarmányozás összes részletkérdéseire pontos és világos utmutatást találhatunk az EMGE kiadásában megjelent Okszerű Takarmányozásban, Szegő Dénes nyug. állattenyésztési főfelügyelő hosszú évek tapasztalataiból és a modern takarmányozástan elméletéből merített példákkal vezet rá a helyes és okszerű takarmány összeállítás és vele kapcsolatos kérdésekre. Az EMGE Gazdaköri Könyvtársorozatának II-ik számaként megjelent füzet megrendelhető 25 lei ellenében az EMGE-nél, Cluj, Str. Regală 16. sz. alatt.

Megjelent az EMGE gazdaköri könyvtárának 3-ik kiadványaként Bodor Kálmán gazdamérnök tollából a „Vadontermő gyógynövények gyűjtése és értékesítése” című közhasznú füzet II. kiadása. 32 oldalon gazdagon díszítve, tuománys alapon, népies modorban ismerteti 23 olyan uton-utfélen megtalálható gyógynövény gyűjtését, szárításának, csomagolásának és szállításának módszereit, amelyeknek segítségével nehéz testi munkára képtelen öregek és gyermekek jelentős kereseti forráshoz juthatnak. E kézi könyvecske házagypből terméke szakirodalmunknak s olyan áron kerül forgalomba, hogy a legszükségesebb anyagi körülmények között élő rétegek is hozzájuthatnak. Beszerezhető 10 leiert az EMGE központjánál, Kolozsvár Str. Regală 16.

A XV. század lángszavu szerzetese.

SAVONAROLA

ma is az igazság erejével ható, mély zengésű verseit fordította magyarra és gyűjtötte kötetbe

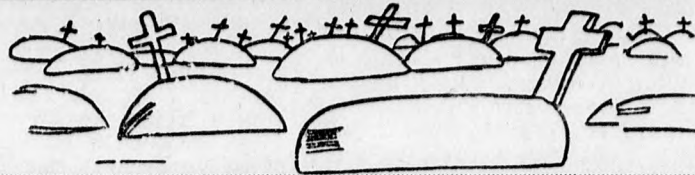
PAKOCs KÁROLY

Az irodalomtörténeti érdekességű kötet ára mindössze 50 Lei

Betty Schneider:

VERDUN HALOTTAI

Fordította:
FODOR VIOLA

Borzalmas hőség csap felénk forró hullámként. Ez érhető is, hiszen teljesen védtelenül áll a faépület a nap izzó hevében. Összerezzenek, mert valami nyílbebesen az arcomba repül: két karcsú, acélkék fecske.

Elfogódottan állunk a furcsa helyiségben, mely kápolna is lehetne, mert a középső út egy oltárhoz vezet. De nincsenek bent padok, sem székek. A padok helyén keskeny, gyalulatlan faladák állnak egymás tetején. Mindeniket nagy fehér lepel borítja. A legfelsőn, mely a sort bezárja, gyöngyből és porcellánból készült koszorúk, meg hervadt virágcsokrok hevernek. Széles szalagok közül fakult fényképek tekintenek reánk s helyenként nemrég hozott, friss rózsák sötét bársonya tüzel.

Valami megmagyarázhatatlan fájdalom fogja el itt az embert s az émelítő, nyomasztó levegő olyan súlyossá válik, hogy önkénytelenül a kijárat felé igyekszünk.

A folyosó egyik félignyílt ajtaja mögül az ör hangját halljuk s hozzálépünk, hogy megtudjuk tőle ennek a baraknak a titkát. Kicsiny helyiségben, egy kosár előtt állva találjuk, amint annak tartalmát rakosgatja: Csontok ezek, emberi csontok s könnyű koppanásuk hátborzongatóan hat a titokzatos barak síri csöndjében.

— A termése annak, amit egykor a halál elvetett! — mondja súlyos mosollyal és ugyanez a kifejezés ül az arcán akkor is, amikor később újra a facsarnokban állunk.

A sok láda egyikéhez vezet, mely elől, a fájdalmas Szüzanya képét viselő oltár előtt áll; föllebbenti a fehér terítőt, leemeli a láda fedelét — majd hosszú idő múlva ismét lecsukja.

Súlyos hallgatás van a mozdulatában, amint a többi ládát is megérinti, mielőtt magunkra hagy.

Mi, ismerve immár a barak titkát, még itt maradunk.

Olyan mély csend van a halottak között, hogy a két fecske visszamerészkedik s fölkeresi fészket, melyet itt épített a gerendázat egyik sarkában. Szárnyuk ezüstösen csillog, amint olykor, egymást kergetve, villámgyorsan átcikáznak a csarnokon.

Kedves, ártatlan madarak! Milyen különös, hogy ti éppen itt raktatok fészket, fiaitok itt ébrednek világra és itt élik le boldog, madáréletüket! Ti szeretitek a békét s itt azt igazán megtaláljátok. A halálnak ezt a néma csöndjét, világtól elkülönítettségét és nyugalmát hiába is keresnétek máshol széles e világban.

Meggyújtunk egy hosszú, sárga gyertyát s a keskeny ládák közelében levő vasállványra állítjuk. Teljesen egyedül vagyunk a halottakkal, a madarakkal s a kicsiny, pislákoló lánggal, mely halkán perceg.

A barak most már minden titokzatoságát elvesztette számunkra. Elfelejtjük füledt levegőjét s alig érezzük a korhadás szagát, mely a faladák résein át felénk árad. Óvatos léptekkel járálunk köröskörül, hogy mennyi ideig s hányszor fordulunk — nem tudjuk. A gyöngyök és koszorúk közül a fényképek reánk merednek, — némelyik mintha élne. A hervadt virágok között gyászkeretes, félig elmosódott, reszketős vonásokkal írt levelek: „Szeretett fiamnak...” s utána az anyai szív féltő, gyöngéd szavainak áradata hömpölyög.

Minden szerető gyöngédséget reáhalmoztak ezekre a gyálatlan faladákra, remélve, hogy annak csontjait rejtik, akit a szív egykor szeretett — és örökre szeretni fog. A néma koporsók

azonban hallgatnak és semmit sem árulnak el. Csak a ládákra erősített fatáblák mondanak valamit: neveket — ha nem is az elesettekét, de legalább a csatamező nevét, ahol a csontokat megtalálták.

Ki nyugszik bennük, hányan, melyik ország fiai — ki tudná megmondani?! Ezek a csontok, amiket itt látunk, — nagyobbak és aprók egyaránt, — valamennyien egyformák voltak a maguk fakó sárgaságában. És olyan időtlenek, olyan személytelenek és olyan némák, hogy ahhoz a szívhez sem tudnak többé beszélni, amelyik alatt egykor pihentek. Nagyon-nagyon szétszórta őket a halál...

Az őrtől megtudjuk, hogy minden csontot, amit a csatamezőkről idehoztak, ezek a ládák őriznek addig, míg egészen meg nem telnek. Akkor tartalmukat elhelyezik az erre a célra kijelölt sírban, a faladák pedig visszakerülnek régi helyükre, hogy új leleteket fogadjanak be. Örökös befogadás, megőrzés és újra továbbadás ez; s örökös kérdés és reménykedés lebeg a sötét fajak között. De mindig csak egy „Talán”-t szabad sejteni és ez a „Talán” az oka annak, hogy ezt a sok ládát, a maga titkával együtt, valamennyit szeretni kell, éppúgy, mint a szétszaggatott vidéket.

Gyertyánk csönkig égett. Elfelejtettünk időt és világot. Ugy érezzük, mintha mindig itt letünk volna ebben a halotti házban — és mintha örökre itt kellene maradnunk.

Hirtelen fölújednek a fecskék és kirepülnek fészkeikből: kinn megroppantak a fapadlók. Kinn? Hát ilyen is van még?

Hangokat hallunk, könnyű nevetést s egy gépkocsi motorjának berregését. Idegen csoport érkezik hangos léptekkel, kíváncsiságtól csillogó szemekkel.

Menekülünk hát mi is, mert nem tudjuk elviselni a beszédet itt, a színlüti telt keskeny fakoporsók előtt, amelyeket csak köszönteni szabad némán, fájdalmasan és nagy-nagy tisztességgel.

A szuronyok árka

Nagy tábla mered elénk az úton; messziről olvasható a felírás: „Tranchées des Bajonettes” — Szuronyok árka — és alatta nyíl, mely az irányt mutatja. Követjük a nyíl irányát és nem sokáig kell mennünk a Thiaumont-Ferme (major) enyhén lejtős útján. A bokrok és fiatal fák közül már szürküllenek a szuronyok árka fölé emelt emlékmű falai.

Oldalt, a kovácsolt vaskapun az alapító — Georges F. Rand — amerikai polgár neve olvasható.

Keskeny, kövezett mélyúton haladunk át s már látjuk is a terjedelmes emlékművet, mely olyan, mint egy hatalmas kőkoporsó. Ennek a koporsónak az oldalait azonban falak helyett köröskörül oszlopok alkotják, amelyeknek széles közein át az árok egész belseje áttekinthető. Szögesdrótpántok zárják el a bejáratot.

Hosszan nyújtózik az oszlopok között a szuronyok árka. A hepehupás talajon kődarabok, szilánkok, bőrmaradványok, horpadt acélszilánkok és rozsdás fegyverek egész tömege. S az agyagos földből megszámlálhatatlan szurony emelkedik ki mereven és ijesztően, az árok egész hosszában és szélességében. Helyenként a vas szuronyhegyek között síma fakesztyek szénykednek s felírásuk elárulja, hogy alattuk ismeretlen franciák nyugosznak. A keresztekre koszorúk, színehagyott szalagok fonódnak, köröskörül virágcsokrok hevernek s a sárga talaj közepén finom szobor áll: a hétfájdalmú Szüzanya szobra.

(Folytatjuk.)

RÁDIO

CSÜTÖRTÖK, MÁJUS 2.

Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, étrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Nelu Busuioc népi zenekarának hangversenye, Paulina Ungureanu énekszámával. 13 N. Cucu szilofon hangversenye. 13.20 Időjelzés sporthírek. 13.30 Svájc, Tirol, Bajorország és Bécs muzsikája (hanglemezek). 14 Hírek. 14.20 Georges Tabet, Jaques Pills, Lys Gauty, Maurice Chevalier, Harry Garat és Adrien Lamy hanglemezei. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Tudományos krónika. 19.17 Olasz népi zene (hanglemezek). 19.50 Magyar nyelvű hírszolgálat. 20 N. Petrascu felolvasása Carmen Sylváról. 20.20 Tavaszi hangverseny (hanglemezek). 20.45 A filharmonikus zenekar szimfonikus hangversenye, vezényel: Constantin Silvestri. Bruckner: II. Szimfónia cisz durban. Szünetben: Hírek, sporthírek. 22.45 Szórakoztató hanglemezek. 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 9 Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 11 Római katolikus istentisztelet. 12.15 Evangélikus istentisztelet. 13.30 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 14.30 Beszkárt zenekar. 14.45 Hírek. 15 Hanglemezek. 16 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 16.25 Cigányzene. 17.10 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 17.40 Polgár Tibor és Meceki Rudolf kétzongorás jazz műsora. 18 Hírek. 18.15 A rádió szalonzenekara. 19 A Magyarország-Horvátország labdarugó mérkőzés II. félidőjének közvetítése. Beszélő: Puhár. 19.45 Mezőgazdasági felolvasás. 20.15 Hírek. 20.25 Strauss Richárd: Imigyen szóla Zarathusztra, szimfonikus költemény (hanglemez). 21 Ambrus Zoltán elbeszélése. 21.30 Katonazene. 22.40 Hírek, sporthírek. 23.10 Tánclemezek. 0 Hírek német, olasz, angol, francia és esperantó nyelven. 0.25 Cigányzene. 1.05 Hírek.

PÉNTEK, MÁJUS 3.

Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, étrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Szórakoztató hangverseny (hanglemezek). 13.20 Időjelzés, sporthírek. 13.30 A rádió zenekarának hangversenye, Constantin Bobescu vezényletével. 14 Hírek. 14.20 A rádió zenekarának hangversenye. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Műszaki posta. 19.17 Angol kamarazene. John Field: Zongoraszonáta és Asz moll nocturno. A zongoraszólot Frank Merrick adja elő (hanglemez). 19.35 Magyar nyelvű hírszolgálat. 19.45 Nicolae Iorga tanár felolvasása. 20.05 Parsifal, Richard Wagner zenedrámájának közvetítése a bucuresti Román Operából. Szereplők: Al. Lupescu, George Stefanescu, Petre Stefanescu-Goangă, Nic. Apostolescu, Mihail Arnăutu, Aca

de Barbu, Lucian Nanu, Aurel Borneanu, Fl. Popovici, Nelia Mária Dimitriu. Vezényel Alfred Alexandrescu. Szünetben (21.40 és 22.55) Hírek, sporthírek, hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek, étrend. 11 Hírek. 11.20 Felolvasások. 12.40 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 13.10 A rádió szalonzenekara. 13.40 Hírek. 14.30 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 15 Melles zenekar. 15.30 Hírek, műsorközlés. 16.30 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Időjelzés. 18.15 Szabó Kálmán jazz hármasa. 19 Sporthírek. 19.10 Balázs Kálmán cigányzenekara muzsikál, Vadász László tárogatózik. 20.15 Hírek. 20.25 Uhrner Ferenc citratorozók. 20.40 „Az igazi Villon”. Eckhardt Sándor dr. felolvasása. Szabó Lőrinc fordításait elmondja Timár József. 21.20 Haydn: Évszakok — Oratorium. Előadja: a Zeneművészeti Főiskola ének- és zenekara. 22.40 Hírek. 0 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20 Tánclemezek. 1.05 Hírek.

SZOMBAT, MÁJUS 4.

Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, étrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Szórakoztató hanglemezek. 13.30 A Baikal mondalinzenekar hangversenye. 14 Hírek. 14.20 Jazz-hangverseny (hanglemezek). 18 Az országór szervezet órája. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Színházi és filmkrónika. 19.17 Énekkari hanglemezek. 19.55 Magyar nyelvű hírszolgálat. 20.05 A húsvét Spanyolországban. M. T. Rumano felolvasása. 20.25 Stefani Stavri májusi dalokat énekel. 20.45 Hírek. 21 A rádió postája. 21.15 Luceafărul zenekar. Gica Petrescu énekszámával. 22.10 Hírek, sporthírek. 22.30 Régi idők táncai (hanglemezek). 23 Szórakoztató hangverseny (hanglemezek). 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek, étrend. 11 Hírek. 11.15 Ifjúsági rádió. 11.45 Felolvasás a magyar díszruhákról. 12.40 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 13.10 Várkonyi István magyar nótákat énekel. 13.40 Hírek. 14.30 Úzenetek a Nemzetközi Vásárról. 17.15 Ossusky Mária ruszin népdalokat énekel. 17.45 Hírek. 18.15 A rádió szalonzenekarának hangversenye. Martin Djemile martinofonon játszik. 19.20 Felolvasás. 19.40 Regős hangverseny. 20.15 Hírek. 20.25 Budapesti Hangverseny zenekar műsora. 21.05 Molnár Kata elbeszélése. 21.25 Magyar művészek az árvizkárosultakért. 22.40 Hírek. 23.10 Cigányzene. 0 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20 Tánclemezek. 1.05 Hírek.

SZÍNHÁZ

A Thalia színtársulat vendéjátékai Oradeán:

Megindult az elővétel a „Handabanda” előadásaira

Kedden délelőtt megindult az elővétel a Handabanda behirdetett összes előadásaira és már az első napon nagy érdeklődés nyilvánult meg a Thalia operett együttesének vendéjátéka iránt. A tömeges jegyvásárlásból ítélve, már előre megjósolhatjuk, hogy a Handabanda minden előadása zsúfolt nézőtér előtt fog színpadra lépni. A Handabanda az az operett, amely hatalmas anyagi áldozatokat kíván egy színháztól, mint a szereplőktől, mert ebben a revűben a fény, a pompa, a gazdagság elsőrendű szerepet játszik, mint általában minden revűben. Remek mese, kitűnő helyzetek, áradó humor és briliáns zene alkotják ennek az új revűoperettnek a belső gerincét, amelyekhez aztán hozzájárul Gróf László ötletekben gazdag rendezői fantáziája, a szereplők összevágó játéka, az új pazar díszletek, kosztümök és a darabban hemzsegó táncok és remek énekszámok. A darab egyik cselekménye a Maurer aní Joe világhírű táncos pár fellépése, akik egy remek Poppy imitációval lépnek fel. A Handabanda az idei évad nagy bombasikere lesz, mert nagyobb, szebb, jobb látványosabb az utolsó években még nem volt. A főszerepeket Krémer Mancsi, Sándor Stefi, Báza Éva, Coppán Flóri, Rajnai Elli, Tihanyi Magda, Gellért Ibolya, Ditrói Béla, Fülöp Sándor, Szendrey Mihály, Csengeri Aladár, Flóra Jenő, Borowszky Oszkár, Fülöp Sándor, Csóka József, Szentes Ferenc, Dancsó György, stb. a zenekart Szabó Ica vezényli. Balettmeister Joe. A Handabanda szombaton este 9, vasárnap délután 6 és este 9, hétfőn este 9 és kedd este 9 órákor van a színház műsorán.

— **Délutáni előadások.** Vasárnap délután 3 órákor a Pusztai szerenádnak lesz első olcsó helyáru előadása teljesen a bemutató előadás szereplőivel, míg kedden délután 5 órákor a Zsimberi Zsombori szépasszony lesz műsoron, szintén olcsó helyáruakkal.

A THALIA OPERETT-EGYÜTTESÉNEK VENDEGJÁTÉKA

Május 4. szombat este 9 órákor bemutató előadás: **Handa-Banda.** (Szilágyi-Eisemann nagy revű-operettje. Főszerepben: Krémer Mancsi, Sándor Stefi, Báza Éva, Rajnai Elli, Coppán Flóri, Puskas Béla, Flöp Sándor, Csóka József, Szendrey Mihály, Csengeri Aladár. Rendező: Gróf László. Karnagy: Szabó Ica. Kápráztató kiállítás. Teljesen új díszletek. Ezer meglepetés. Premier bérlet. 17. szám.)

Vasárnap délután 3 órákor: **Pusztai szerenádnak.** (Első olcsó helyáru előadása.)

Vasárnap délután 6 órákor: **Handa-Banda.** (Másodszor.)

Vasárnap este 9 órákor: **Handa-Banda.** (Negyedszer.)

Kedd délután 5 órákor: **Zsimberi Zsombori szépasszony.** (Olcsó helyáruakkal.)

Kedd este 9 órákor: **Handa-Banda.**

— **A Thalia együttesének vendéjátékára a jegyelővétel keddtől kezdődőleg van, a színház baloldalán.**

Paradies kisasszony

Hétfő este **Sala László és Korniss Ottó** Paradies kisasszony című színművét mutatta be Nagyváradon a Szabadkay társulat.

A darab cselekménye Mária Terézia korában játszódik le. Paradies udvari titkárnak Teréz nevű leánya 15 évvel azelőtt elvesztette látását és a bécsi orvostudorok véleménye szerint vakasága gyógyíthatatlan. A császárnő minden évben 200 dubát küld a vak zongoraművésznek. A család egyik jóismerősének tanácsára Paradies elviszi leányát Mesmer doktorhoz, aki kuruzsló hírében áll Bécsben. Mesmer visszaadja Teréz látását és a fiatal leány beleszeret a doktorba. Barth és Störch professzor udvari orvosok, akik ekkeseredetten látják Mesmer népszerűségének növekedését, keresztyülvizik, hogy kiutasítsák Ausztriából. Paradies, aki attól fél, hogy elveszti a császárnő évjáradékát, hazaviszi leányát Mesmer házából. Ellene fordul könnyelmű életű felesége is, aki féltékenyen figyelte Mesmer és Teréz szerelmét és az asszony huszártiszt fia, akinek udvarlását Teréz visszautasította. Teréz megdöbben az emberi gonoszság megnyilatkozásán és az erős lelki felindulás következtében ismét elveszti látását.

A darabnak őszinte és megérdemelt sikere volt. A felvonások szüneteiben hosszasan megtapsolták a szereplőket.

A szereplők közül elsősorban a címszerepet játszó **Bárdi Teréz** kell kiemelnünk. Ismét bizonyította kiváló képességeit. Drámai erejűen érzékelte egy vak leány érzésvilágát, majd a látás örömeit, az élet keserveit és csalódásait. **Jeney János** Mesmer doktor szerepében szintén nagyszerű alakítást nyújtott. Biztonsága és színpadi rutinja hiány nélkül érvényesült. **Katona Böske** a doktorné intrikus szerepében tetszett. Paradies titkár szerepében nyújtott alakításért **Németh István** érdemel dícséretet. A többi szereplők: Szabadkay Miklós, Kun Edit, Mátray Rézsi, Homm Pál Vég Gyula és Peternek Tibor szintén igyekeztek, bár a kötött szöveg nehéz próba elé állította az inkább operette együttesben szereplőket.

(b. s.)

A Szabadkai operett-társulat búcsú-előadásai Oradeán

— **Csak egy kislány.** Első olcsó helyáru előadásban ma kedden délután 3 órákor van a színház műsorán Szathmáry-Deésy operettújonsága a Csak egy kislány, teljesen a bemutató előadás szerint és azoknak szereplőivel.

— **Lehullott a reggő nyárfa — további előadásai.** Az a siker, amely a Lehullott a reggő nyárfa eddigi előadásait kísérte, szinte páratlan. Ez a nagyszerű újonság mindenben kielégítette a közönség igényét és már a bemutató előadás mindenkit meghódított. A Lehullott a reggő nyárfa még csak kedd este 9 és szerdán délután 6 órákor van a színház műsorán.

— **Dalol a Volga — utolsó előadása.** Gerő Borcsa jutalomjátéka. Szerdán délután 3 órákor lesz. Az előadás eseménye hogy a szubrett szerepet a kis Gerő Borcsa alakítja. A Dalol a Volga szerdán délután 3 órákor olcsó helyáruakkal, utoljára kerül színpadra.

— **Csütörtöki utolsó búcsú-előadások.** Csütörtökön búcsuzik a Szabadkai operett együttes a napon két olcsó helyáru előadást tart a színház. Délután 5 órákor: Szólik az asszony nagyszerű operett lesz műsoron, míg este 9 órákor szintén olcsó helyáruakkal utolsó búcsú-előadásban a Csárdáskirálynő kerül színpadra. Kálmán nagyoperettje, Katona Böskevel a címszerepben. A partnere Homm Pál lesz. Mindkét előadásra jegyek már kaphatók a színháznál.

Legszebb imakönyvek:

Egi Lant, Imádságos és énekes könyv	90 lei
P. Boros: En Uram, én Istenem.	
Férfiak részére. Félvászonkötésben	35 "
Férfiak részére. Egészvászonkötésben	45 "
P. Boros: Mária légy Anyám!	
Nők részére	55 "
Waleer-Varga: Örökimádás. Nagybetűs kiadás, gyengéltáruak is könnyen használhatják	468 "
Kis imakönyv. Pázmány Péter után.	
Egészvászonkötésben	65 "
Scheffler: Jézus Noked Élek. Gyermekimakönyv	32 "
Megrendelhetők kiadóhivatalunk utján.	

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT